

ЧЫМ
ЗДЗІЎЛЯЛА
«БЕЛАГРА»?

3

ПАМЯЦЬ:
КАНЦЛАГЕР
КАЛДЫЧЭВА

4

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

Родная газета на роднай мове

8
ЧРВЕНЯ
2019 г.
СУБОТА
№ 106 (28973)

ЗВЯЗДА

НАФТАВЫЯ РЭКІ, БЕНЗІНАВЫЯ БЕРАГІ

Учора ў Наваполацку было гарача — і гэта звязана не толькі з 29 градусаў цяпла, але і з візітам Аляксандра Лукашэнка на ААТ «Нафтан». Што і казаць, тэму бруднай расійскай нафты на нашых НПЗ абмяркоўваюць усе — і вось кіраўнік дзяржавы асабіста адправіўся на прадпрыемства ў Наваполацк. Пра што гаварылі падчас візіту і да якіх рашэнняў прыйшлі — заходам гарачай камандзіроўкі кіраўніка дзяржавы прасачыў наш карэспандэнт.

Фота: БЕЛТА

Адзін падыход — без розначытанняў

Сацыяльна-эканамічнае становішча рэгіёна, Наваполацка і «Нафтана» — інфармацыю па трох гэтых тэмах далажылі кіраўніку дзяржавы па прыбыцці на прадпрыемства.

Пра першае расказаў губернатар Віцебскай вобласці Мікалай Шаронь. Калі каротка, то сітуацыя стабільная, але паказчыкі маглі б быць вышэйшымі. І яны ў значнай ступені залежаць ад «Нафтана» — як толькі нешта не атрымаецца ў прадпрыемства, падаюць і паказчыкі вобласці. Губернатар прызнаў, што такая залежнасць — гэта не зусім правільна, таму зараз ад яе сталі сыходзіць.

Па сітуацыі ў рэгіёне выказаўся і старшыня Палаты прадстаўнікоў Уладзімір Андрэйчанка. Паводле яго слоў, тут ёсць добрая структура прамысловасці, ёсць база — а вось сыравіны не хапае.

Выслухоўшы ўсё гэта, Прэзідэнт запатрабаваў ад кіраўніцтва рэгіёна выразна бачыць стратэгію рэгіянальнага развіцця.

«Павінна быць пэўная стратэгія, прыкладна як вы спрабуеце або спрабавалі (ужо, можа, адышлі) выбудаваць стратэгію ў сельскай гаспадарцы: калі вы ведаеце, дзе пабудаваць комплекс на цэлы раён ці на два, дзе нешта аб'яднаць, раз'яднаць, і ў выніку атрымаць эффект не толькі ў вытворчасці, але і ў эканоміцы», — падкрэсліў ён.

Паводле яго слоў, у краіне створаны ўмовы для развіцця малага і сярэдняга бізнесу. Зараз жа трэба думаць пра развіццё стратэгічных галін і прадпрыемстваў. У прыклад беларускі лідар прывёў мадэрнізацыю дрэваапрацоўкі — на яе ішлі неахопна, але сёння ёсць вынік.

Пасля Прэзідэнту паказалі саму вытворчасць, устаноўку запавагенага какасавага нафтавых рэшткаў, якая цяпер будзецца.

Не крычыць, а па-дзелавому вырашаем

Падчас азнаёмлення з метадамі кіравання тэхналагічнымі працэсамі прадпрыемства Аляксандр Лукашэнка ўзняў тэму

кампенсаций за брудную расійскую нафту. Яго пазіцыя такая: гэтыя пытанні трэба вырашаць выключна ў дзелавым ключы.

Нагадаем, забруджаная нафта дайшла да НПЗ у Мазыры. У той жа час на «Нафтале» паспелі зрагаваць, тым не менш загрузка прадпрыемства была зніжана.

Беларускі лідар звярнуўся да гендырэктара «Нафтана» Аляксандра Дзімідова:

«Для цябе павінен быць максімальны эффект, няважна адкуль: ці ў вытворчасці, ці прадаў даражэй — за кошт маркетынгу, ці за кошт кампенсаций шкоды».

Кіраўнік дзяржавы падкрэсліў: «Не трэба крычаць, наступача, але свае інтарэсы трэба захаваць. Яшчэ раз: поўзаць на каленях не трэба, трэба садзіцца і па-дзелавому вырашаць».

У СМІ з'явілася інфармацыя пра тое, што шэраг міжнародных кампаній прад'яўляе Расіі шкоду на суму да 800 мільянаў долараў. Аднак Прэзідэнт звярнуў увагу, што больш за ўсё пацярпелі менавіта мы. Так што трэба уважліва сачыць, як у выніку будучы размеркаваны сумы кампенсаций.

Потым ён праехаў па вытворчай тэрыторыі прадпрыемства — фінальнай кропкай маршруту стаў будынак заводакіраўніцтва «Нафтана», дзе праз некалькі хвілін стартвала нарада.

Па ўсіх аспектах — стапартыяная падтрымка

Кіраўнік дзяржавы нагадаў, што прайшло два гады з апошняй нарады, якая праводзілася на ўзроўні Прэзідэнта, дзе абмяркоўвалася сітуацыя з мадэрнізацыяй нашых нафтаперапрацоўчых заводаў і з нафтаперапрацоўкай у цэлым.

«Прытым гэтак пытанне — мадэрнізацыі НПЗ (як і дрэваапрацоўкі, іншых прадпрыемстваў, іх сотні, а можа ўжо тысячы, па якіх мы за перыяд суверэнай незалежнай Беларусі вялі размову) — гэта было ініцыявана вамі, спецыялістамі і кіраўнікамі нафтаперапрацоўчай галіны», — нагадаў ён.

СТАР. 2

БАБІНАВІЦКІ «МЛЫНАР»

Фота: Аляксандр КЕЦІШЧУК

Жыхар аграгарадка Бабінавічы Лёзненскага раёна Леанід МАКСАК, калі выйшаў на пенсію, заняўся ўпрыгожваннем сваёй сядзібы, збудоваў невялікі макет ветрака. Яшчэ адзін ветрак ён паставіў на тэрыторыі цэха дрэваапрацоўкі,

у якім працаваў больш за дзесяць гадоў. За ўнёсак у справу добраўпарадкавання свайго населенага пункта сельскі Савет узнагародзіў яго дыпломам. На гэтым здымку Леанід Уладзіміравіч са сваёй жонкай Валянцінай Міхайлаўнай.

Прыёмная кампанія — 2019

Балы ў абітурыентаў могучы вырасці

Праз некалькі дзён у краіне стартуе цэнтралізаванае тэсціраванне

Больш за 250 вопытных работнікаў Камітэта дзяржаўнага кантролю будуць задзейнічаны на ўсіх этапах прыёмнай кампаніі: ад правядзення ЦТ, унутрыўніверсітэцкіх іспытаў да падачы дакументаў і залічэння. Напярэдадні старту цэнтралізаванага тэсціравання ў сценах КДК адбылося пасяджэнне Дзяржаўнай камісіі па кантролі за ходам падрыхтоўкі і правядзення ўступных іспытаў у вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў. Яе асноўнай задачай з'яўляецца стварэнне для ўсіх абітурыентаў роўных магчымасцяў пры паступленні ў вышэйшыя і сярэднія спецыяльныя навучальныя ўстановы.

Усяго сёлетна на цэнтралізаванае тэсціраванне зарэгістравалася 76 888 чалавек (на 7% менш, чым летась). Гэта самы нізкі паказчык за апошнія шэсць гадоў. Калі параўноўваць з лічбамі 2014 года, то гаворка ідзе пра зніжэнне на 30%. Амаль кожны другі абітурыент (47,3%) будзе здаваць чатыры

вах, празрыста і справядліва, — падкрэсліў старшыня Дзяржаўнай камісіі па кантролі за ходам падрыхтоўкі і правядзення ўступных выпрабаванняў, намеснік прэм'ер-міністра Ігар ПЕТРЫШЭНКА. — Для задачы цэнтралізаванага тэсціравання на базе ўстаноў адукацыі адкрыты 40 пунктаў. Хачу звярнуць увагу, што з улікам тэмпературнага рэжыму неабходна паўсюдна забяспечыць доступ абітурыентаў да пітной вады, таксама ва ўсіх пунктах ЦТ павінен дзяжурчыць медыцынскі работнік. І ніякага шуму, каб нішто не адцягвала ўвагу абітурыентаў. Прашу таксама добра прадумаць лагістыку перамяшчэнняў, каб на прапунксных пунктах не ўтваралася чэргі.

СТАР. 2

Фота: Аляксандр КЕЦІШЧУК

АРЭНДА ДАЧЫ: ЦІ ВЫГАДНАЯ СПРАВА?

Надышло лета, а разам з ім — дачны сезон. Гэта значыць, што хутка ва ўсіх кутках краіны ўдзень будуць працаваць на зямлі, а ўвечары смажыць шашлык. Калі ў вас на гэты момант няма ўласнага лецішча і вы пакуль не збіраецеся яго купіць, але жадаеце апынуцца ў спякотныя летнія дні ў загараднай цішы, дом ці дачу можна арандаваць. «Звязда» паспрабавала разабрацца ва ўмовах здыму і высветліць, якія раёны сёння карыстаюцца ў беларусаў найбольш папулярнасцю.

Тэма арэнды хаты на сезон вельмі актуальная апошнім часам. Пастаянная дача патрабуе шмат часу, увагі і сіл. Да таго ж, гэта вельмі дорага (сярэдні кошт куплі складае каля 15 000\$, таму купіць хату, а тым больш з усімі ўмовамі і ў добрых месцах, многія не могуць, а вось зняць на час — цалкам.

— Перавагу куплі аддаюць людзі ў больш сталым узросце: ім хочацца стабільнасці, — расказвае заснавальнік агенцтва нерухомасці «Прэстыж» Андрэй ВАРЫШЧЭНКА. — Найбольш папулярная арэнда дачы сярод маладых сем'яў, кампаній сяброў. Гэта зразумела, бо дача каштуе невялікі грошай, у той момант як арэнда ў сярэднім складае 150\$ за месяц.

СТАР. 3

ШТО Ё СВЕЦЕ РОБІЦЦА

Зяленскі: Кіеў выступае за спыненне агню, але армія будзе жорстка адказваць на абстрэлы

Прэзідэнт Украіны Уладзімір Зяленскі заявіў аб няэмансасці дыпламатычнай пазіцыі украінскага боку па спыненні агню ў Данбасе і вяртанні затрыманых асоб. Пра гэта гаворыцца ў паведамленні прэс-службы кіраўніка дзяржавы.

«Узброеныя сілы Украіны будуць адказваць жорстка і ў адпаведнасці з сітуацыяй. А на дыпламатычным узроўні наша пазіцыя аб неабходнасці спынення агню і вызвалення затрыманых застанецца цвёрдай і няэмансаснай», — адзначыў ён.

Такую заяву прэзідэнт зрабіў у сувязі з паведамленнямі украінскага боку пра артабстрэл пазіцыі украінскіх ваенных у ноч на 7 чэрвеня, у выніку якіх двое вайскоўцаў загінулі і восем атрымалі раненні. Са свайго боку, у Данецкай народнай рэспубліцы паведамлілі, што украінскія падраздзяленні мінулай ноччу абстрэлілі 122-міліметровымі снарадамі ваколіцы пасёлка Горлаўка.

Мэй сыходзіць. Тэма павядзе Вялікабрытанію да «брэксіту»?

7 чэрвеня Тэрэза Мэй сыходзіць з пасады лідара кансерватыўнай партыі, а неўзабаве пакіне і крэсла прэм'ер-міністра Вялікабрытаніі. Ахвотных заняць месца каля штурвала краіны, якая села на міль «брэксіту», на здзіўленне, шмат.

Фаварытам у барацьбе за пасады кіраўніка партыі і ўрада і на пытаннях, і паводле ацэнак букмекераў з'яўляецца былы міністр замежных спраў Бोरис Джонсан. Ён самы папулярны палітык і сярод членаў кансерватыўнай партыі, і сярод усіх брытанскіх выбаршчыкаў. Але гэта зусім не гарантуе Джонсану перамогі.

Кансерватарам зараз патрэбны лідар, які б хоць як-небудзь аб'яднаў парламенцкую фракцыю торы, што фактычна раскалолася па лініі стаўлення да «брэксіту». Большасць дэпутатаў можа вырашыць, што Джонсан, жорсткі «брэксціёр» і да таго ж чалавек,

схільны да гучных і не заўсёды прадуманых заяў, на гэтую ролю не падыходзіць, — і адсеець яго яшчэ да фіналу.

У выніку першым прыйсці на фініш, выскачыўшы з-за спіны Джонсана, можа, напрыклад, міністр навакольнага асяроддзя Майкл Гоўе, які паставіў Джонсану паджоку на палітычных выбарах лідара партыі, ці міністр замежных спраў Джэрэмі Хант, ці яшчэ якая-небудзь кампрамісная постаць.

Па стане на 7 чэрвеня балаціравацца мелі намер 11 палітыкаў-торы. Да пачатку выбараў іх колькасць можа скараціцца.

Папа Францыск змяніў тэкст малітвы «Ойча наш»

Папа Рымскі Францыск унёс змены ў італьянскі пераклад тэксту малітвы «Ойча наш», паведамляючы італьянскія СМІ. Новая рэдакцыя абурала многіх каталікоў.

Тэолагі і каталікі святары працавалі над зменамі тэксту больш за 16 гадоў, і новы варыянт быў зацверджаны Ватыканам 22 мая.

У новай рэдакцыі словы малітвы: «Не ўводзь нас у спакусу» будуць замененыя на «Не дай нам падацца спакусе». Францыск казаў пра неабходнасць змяніць тэкст «Ойча наш» яшчэ ў 2017 годзе. Тады ён тлумачыў гэта тым, што цяперашні пераклад няправільна тлумачыць сэнс боскіх дзеянняў. «Бог не ўводзіць у спакусу, а дапамагае нам адразу ж падняцца пасля падзення. Гэта дрэнны пераклад, таму што тут гаворыцца пра Бога, які схіляе да спакусы. Але той, хто заахочвае да спакусы, — гэта Сатана, гэта — роля Сатаны», — тлумачыў пантыфік.

Рэакцыя на дзеянні пантыфіка вельмі неадназначная. Частка каталіцкіх іерархаў падтрымала пазіцыю Францыска, аднак знайшліся і перакананыя праціўнікі такой трактоўкі.

Напрыклад, кіраўнік Паўднёвай баптысцкай семінарыі ў Луісвілі Альберт Молер у інтэр'ю газеце Seattle Times назваў унесеныя змены «вельмі праблематычнымі». «Гэта малітва Госпада. Яна не з'яўляецца і ніколі не была асабістай малітвай папы, і ў Новым Запавеце мы маем словы самога Ісуса. І менавіта гэтыя словы папа прапануе змяніць», — адзначыў Молер.

Я зноў выбіраю «Звязду»

«ГАЗЕТА З ДУШОЙ...»

Такой бачыць «Звязду» 90-гадовая Таццяна НІКАЛАЕВА з Гродзенскага раёна

Таццяна Уладзіміраўна — былая настаўніца і амаль равенска газетцы. Не хапае якіх-небудзь дзесятка гадоў. «Звязда» нядаўна адсвяткавала 100-гадовы юбілей, а Таццяна Уладзіміраўна — 90-гадовы. З газетай «пазнаёмлася» яшчэ ў 70-я, калі працавала настаўніцай пачатковых класаў у вёсцы Путрышкі Гродзенскага раёна. Раз-пораз чытала «Звязду», якую выпісалі ў школу. Пасля выхаду на пенсію вырашыла выпісаць на дом. І не шкадуе. Чытае артыкулы пра выхаванне, сямейнае жыццё, культурны падзеі. Гэтыя тэмы даюць станоўчы імпульс і пазітыўны настрой, што вельмі важна для самаадчування, лічыць Таццяна Нікалаева.

Увогуле, жанчына і зараз захаўвае бадзёрасць духу, сустрэкаецца з настаўніцкім калектывам, ёй тэлефануюць і прыязджаюць павіншаваць са святамі яе былыя вучні. Так адбылося і падчас 90-годдзя, якое Таццяна Уладзіміраўна святкавала сёлетна. У тым, што яна мае сілы і кожны дзень сустракае з добрым настроем, ёсць і заслуга «Звязды», кажа былая настаўніца. Яна жадае новых поспехаў свайму любімаму выданню, а мы, у сваю чаргу, спадзяёмся, што Таццяна Уладзіміраўна застанецца нашым чытачом яшчэ наддоўга.

Маргарыта УШКЕВІЧ

«ЗВЯЗДА»
Да чытача з любовію!

Ідзе падпіска на «Звязду» на III квартал і II паўгоддзе
Мы аб'ячаем цікавае лета з любімай газетай
ЗАСТАВАЙЦЕСЯ З НАМІ — БУДЗЕ ЦІКАВА!

Спецыяльны рэпартаж

ТЫДЗЕНЬ У СТЫЛІ «АГРА»

Маштабная сельскагаспадарчая выстаўка завяршаецца заўтра ў Мінску. Карэспандэнт «Звядзі» прайшла па часовых павільёнах і ацаніла патэнцыял айчынага АПК.

Ад зярнятка да суперкамабайна

Ад МКАДа да Шчымысліцы, дзе ўжо не першы год разгортваецца «Белагра-2019», рукой падаць. Сё лета на гэтым невялічкім адрэзку паміж мегаполісам і вёскай разгарнулася інавацыйная экспазіцыя «Эксперыментальнае поле». Хоць калі казаць больш дакладна, то з'явілася яно яшчэ ў верасні 2018-га — падчас сьнегу.

Так Навукова-практычны цэнтр па земляробстве НАН Беларусі прадставіў эксперыментальныя сарты азіймай пшаніцы, жыта і ячменю. Усяго ў скарбніцы распрацовак беларускіх вучоных каля чатырох соцень збожжавых, зернебабовых, крупяных, тэхнічных культур і шматгадовых траў. Яны займаюць каля 80% сельскагаспадарчых палёў краіны, а таксама 2,5 мільёна гектараў у найбліжэйшай суседзі — Расіі. «Эксперыментальнае поле» было створана, на першую чаргу, для гасцей выстаўкі, якія прыехалі здалёк і ў будучым могуць стаць новымі партнёрамі Беларусі. Супрацоўнікі Акадэміі навук вырашылі завабываць да рыбы, жанчын можна знайсці каля стэнда з норкамі. Такага зверна жывым не пагладзіш, хоць ён і здаецца надзвычай мілым.

да рыбы, жанчын можна знайсці каля стэнда з норкамі. Такага зверна жывым не пагладзіш, хоць ён і здаецца надзвычай мілым.

— Сёння норак у Беларусі разводзяць выключна на футра. У асартыменце — 11 колераў, — расказвае дырэктар Маладзечанскай зверагаспадаркі **Белкаапсаюза Таццяна АДАМІНА**. — Адна скурка нашай вытворчасці абыдзеца ў суму каля 45 рублёў (з улікам і НДС і вырабу), жаночае футра сярэдняй даўжыні каштуе ў сярэднім 1600 рублёў.

У палатцы з курамі таксама шмат жанчын.

— Нясушкі і бройлеры ў мяне ёсць. Хачу што-небудзь прыгожае, — кажа маладая гаспадыня, якая прыехала на выстаўку спецыяльна па «экзотыку для якавога куратніка».

Ёй тут жа прапануюць прыгледзецца да пароды «Мільфлер», якую можна нават у доме трымаць замест папугая. Ганарлівая і яркая — у суседзях такіх дакладна не будзе!

Непадалёк на гасцей выстаўкі сумнымі вачыма пазіраюць авечкі, быццам прасяцца дадому — на Віцебскае племпрадпрыемства.

— Знакамітая рамануўская парода. З'явілася ў Яраслаўлі яшчэ пры Пятры I — на ежу і вопратку. Раней жа як было: летам мужыкі выходзяць касціць, а ім трэба з сабой мяса ці сала даць на абед. Халадзільнікаў няма. Таму і трымалі авечак. Адно заб'еш — сям'я на тыдзень-другі ежай забяспечана, можна яшчэ і футра з аўчыны зрабіць, — робіць гістарычны экскурс **начальнік племадзела Віцебскага племпрадпрыемства Канстанцін ВАРАБ'ЁЎ**. — Цяпер у Беларусі для гэтай жывёлы становіцца сапраўдны не самае завідае. Не так проста збыць воўну. Якасная і цёплая, а попыту няма. Хоць бры і выкідае. Тое ж самае датычыцца і скуры, якія выкарыстоўваюцца ў вытворчасці абутку.

Айчынае авечкае скурка каштуе ўсяго каля трох рублёў, у той час як катэйская — каля васьмі. Тым не меней адзін з найбуйнейшых вытворцаў скуранога абутку краіны працуе менавіта з усходнім пастаўшчыкам, і гэта не толькі пра яго. Пакуль малява забавуляюцца з парасяткамі і трусамі, а мужчыны прычэньваюцца запарк, толькі ў якім замест яноўтаў і шыньці — тое, што яшчэ сто гадоў таму было амаль у кожнага паважанага сьвебаўца. «Гарадскія» — што тут яшчэ сказаць. Я, хоць і сама даўно жыў у сталіцы, пытаюся ў жывёлаводаў: парсючкаў якой пароды лепш бацькам у вёску прыбавіць?

— А вось нашы — беларуская мясная, беларуская буйная белая і беларуская чорна-пярэстая. Выбар залежыць ад таго, хочацца вам больш сала ці мяса. Але ўсе тры — добры варыянт і для хатніх каўбас, і для катл. Разводзім мы яшчэ і замежныя пароды — ландрасы, ёркшыры...

— Не-не, чужога нека не хочацца, — перабівае на паўслове Алену Яновіч з Навукова-практычнага цэнтру па жывёлагадоўлі НАН Беларусі і тлумачу: — Узлілі мы нека гэтых ландрасаў. Дык у іх жа шкура «дубовая»: ні пачысціць, ні зрэсці і нават ад сала не аддзяліць. Дзякуй, але нам толькі сваё падаваецца.

Разам з тым сельская гаспадарка — гэта не толькі пра яго. Пакуль малява забавуляюцца з парасяткамі і трусамі, а мужчыны прычэньваюцца

ваць давер не словам, а справай: васьць, глядзіце, розныя вынікі нашай працы.

Ход цікавы і ўражае не толькі спецыялістаў, але і звычайных наведвальнікаў нахштальт мяне. Пакуль ад прыпынку да уваходу на выстаўку дойдзеш, дакладна настраіцца на сельскагаспадарчы лад і парадуюцца за добры ўраджай.

А дзе ёсць збожжа, там павіна быць і добрая тэхніка. На адкрытай пляцоўцы «Белагра» машынам па традыцыі цесна. Сотні ўзораў сельскагаспадарчых механізмаў і апаратуры паўсюль. Публіка з цікавасцю ўспрыняла навінку ад Мінскага аўтамабільнага завода — самазвал для перавозкі збожжа. Вялікі (даўжыня машыны амаль дзесяць метраў, вышыня — каля трох з паловай) і дужы (можа перавозіць да 19 тон і пры гэтым цягнуць прычэп).

Чорнай ікры па-беларуску не жадаецца?

У спякоту так і хочацца нырнуць у шматлікія басейны, якія на выстаўку прывезлі рыбгасы з усёй краіны. Праўда, месца там ужо занятае. Фарэль, шчупакі, карпы... А між імі — дзіва! — вялізная рыбіна з доўгай «дзюбай», як у качкі.

— Гэта вісланос, — тлумачыць **намеснік дырэктара вопытнага рыбгаса «Сялец» Сяргей СТЭЛЬМАШУК**, заўважыўшы мае поўныя здзіўлення вочы. — Прывезлі вострым гаду таму па дзяржпраграме з Амерыкі. Выгаднае прамыс-

Як усё пачыналася

Першая Усебеларуская выстаўка сельскай гаспадаркі і прамысловасці адкрылася ў сталіцы 10 жніўня 1930 года і працягвалася аж да лістапада!

75 гектараў, 35 павільёнаў і сотні тысяч наведвальнікаў. Гэта было мерапрыемства нават не рэспубліканскага, а ўсесаюзнага маштабу, бо ВДНГ у Маскве з'явілася толькі праз дзевяць гадоў.

За месяц да выстаўкі «Звезда» пісала пра тое, што «нягледзячы на працоўны розныя нічкі і малавераў, выстаўка адкрывецца ў вызначаны тэрмін». Паколькі «тэрмінова абсталяваецца павільён маслазавода і заліваецца фундамент пад сісную вежу», а «ў пад'ездзе паліяўніцтва дастаўлены мядзведзь, воўк, лось, арлы, філіны, выдра і інш.» Ці нават такое: «камплект абсталявання для механічнай падачы кармоў і вывазкі гною з павільёнаў жывёлагадоўлі заказаны ў Амерыцы і знаходзіцца зараз у дарозе». Газета сведчыла, што спецыяльна да выстаўкі прадоўжылі трамвайную лінію.

Па сутнасці дзеля мерапрыемства ў 1930-м з'явіўся «новы культурны асяродок горада Мінска з грандыёзным будаўніцтвам, пачынаючы ад будынкаў клінікі і да

да рыбы, жанчын можна знайсці каля стэнда з норкамі. Такага зверна жывым не пагладзіш, хоць ён і здаецца надзвычай мілым.

— Сёння норак у Беларусі разводзяць выключна на футра. У асартыменце — 11 колераў, — расказвае дырэктар Маладзечанскай зверагаспадаркі **Белкаапсаюза Таццяна АДАМІНА**. — Адна скурка нашай вытворчасці абыдзеца ў суму каля 45 рублёў (з улікам і НДС і вырабу), жаночае футра сярэдняй даўжыні каштуе ў сярэднім 1600 рублёў.

У палатцы з курамі таксама шмат жанчын.

— Нясушкі і бройлеры ў мяне ёсць. Хачу што-небудзь прыгожае, — кажа маладая гаспадыня, якая прыехала на выстаўку спецыяльна па «экзотыку для якавога куратніка».

Ёй тут жа прапануюць прыгледзецца да пароды «Мільфлер», якую можна нават у доме трымаць замест папугая. Ганарлівая і яркая — у суседзях такіх дакладна не будзе!

Непадалёк на гасцей выстаўкі сумнымі вачыма пазіраюць авечкі, быццам прасяцца дадому — на Віцебскае племпрадпрыемства.

— Знакамітая рамануўская парода. З'явілася ў Яраслаўлі яшчэ пры Пятры I — на ежу і вопратку. Раней жа як было: летам мужыкі выходзяць касціць, а ім трэба з сабой мяса ці сала даць на абед. Халадзільнікаў няма. Таму і трымалі авечак. Адно заб'еш — сям'я на тыдзень-другі ежай забяспечана, можна яшчэ і футра з аўчыны зрабіць, — робіць гістарычны экскурс **начальнік племадзела Віцебскага племпрадпрыемства Канстанцін ВАРАБ'ЁЎ**. — Цяпер у Беларусі для гэтай жывёлы становіцца сапраўдны не самае завідае. Не так проста збыць воўну. Якасная і цёплая, а попыту няма. Хоць бры і выкідае. Тое ж самае датычыцца і скуры, якія выкарыстоўваюцца ў вытворчасці абутку.

Айчынае авечкае скурка каштуе ўсяго каля трох рублёў, у той час як катэйская — каля васьмі. Тым не меней адзін з найбуйнейшых вытворцаў скуранога абутку краіны працуе менавіта з усходнім пастаўшчыкам, і гэта не толькі пра яго. Пакуль малява забавуляюцца з парасяткамі і трусамі, а мужчыны прычэньваюцца

запарк, толькі ў якім замест яноўтаў і шыньці — тое, што яшчэ сто гадоў таму было амаль у кожнага паважанага сьвебаўца. «Гарадскія» — што тут яшчэ сказаць. Я, хоць і сама даўно жыў у сталіцы, пытаюся ў жывёлаводаў: парсючкаў якой пароды лепш бацькам у вёску прыбавіць?

— А вось нашы — беларуская мясная, беларуская буйная белая і беларуская чорна-пярэстая. Выбар залежыць ад таго, хочацца вам больш сала ці мяса. Але ўсе тры — добры варыянт і для хатніх каўбас, і для катл. Разводзім мы яшчэ і замежныя пароды — ландрасы, ёркшыры...

— Не-не, чужога нека не хочацца, — перабівае на паўслове Алену Яновіч з Навукова-практычнага цэнтру па жывёлагадоўлі НАН Беларусі і тлумачу: — Узлілі мы нека гэтых ландрасаў. Дык у іх жа шкура «дубовая»: ні пачысціць, ні зрэсці і нават ад сала не аддзяліць. Дзякуй, але нам толькі сваё падаваецца.

Разам з тым сельская гаспадарка — гэта не толькі пра яго. Пакуль малява забавуляюцца з парасяткамі і трусамі, а мужчыны прычэньваюцца

самай выстаўкі». Сапраўды былі ўзведзеныя дзясяткі драўляных і каменных павільёнаў, выставачных зал, сталовых і г. д. На выстаўцы працавала 15 аддзелаў (гэта прытым, што да 1939-га палова краіны знаходзілася ў складзе Польшы). Цікава, што менавіта тут у павільёне «Дзяржбуд» наведвальнікі маглі убачыць, як будзе выглядаць будучы Дом урада (яго ўвялі ў эксплуатацыю ў 1934 годзе). А лозунг выстаўкі: «Мінімум штучнасці і максімум натуральнасці» сведчыць, што нават у час «без пестыцыдаў і нітратаў» стаяла пытанне якасці аграпрадукцыі.

Сучасным арганізатарам «Белагра», безумоўна, ёсць чаму паучыцца ў сваіх папярэднікаў. Так, у 1930-м на выстаўцы працавала тры сотні «тлумачоў» — студэнтаў сельскагаспадарчай акадэміі, ветінштута і розных сталічных універсітэтаў, якія вадзілі бясплатныя экскурсіі. Гэтага дужа не хапае і ў наш час. Звычайна наведвальніку, які, умоўна кажучы, зайшоў на выстаўку з вуліцы, надзвычай цяжка разабрацца, што там і дзе. Бо змяшаліся ў кучу «коні, людзі і трактары», а растлумачыць, дзе і што, няма каму.

Ганна КУРАК. Фота Ганны ЗАНКАВІЧ. Мінск — Шчымысліца — Мінск.

АРЭНДА ДАЧЫ: ЦІ ВЫГАДНАЯ СПРАВА?

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Канешне, гаворка ідзе пра больш-менш добраўпарадкаваныя дачы з тыповымі ўмовамі і зручным месцазнаходжаннем. Як, напрыклад, дом у Ждановічах, які знаходзіцца побач з лесам. Ён здаецца на лета па цане 315 рублёў у месяц з перадаплатай у 50 працэнтаў. На участку ёсць лазня, альтанка, месца для шашлыкоў. Дом абсталяваны мэбляй, ёсць халадзільнік.

Можна знайсці дачы і па больш нізкіх цэнах, але з зусім іншымі ўмовамі. Напрыклад, у Пухавіцкім напрамку здаецца дамоў у 28 «квадратаў» усяго за 50\$ у месяц + аплата электраэнергіі, і належае ўтрыманне дома і тэрыторыі (касіць траву, парадка, уборка смецця і іншае на участку плошчай 4 соткі). З парніком, але без лазні і мэблі. Затое ўладальнік прапануе магчымасць выкупу за невялікую суму (усяго 2500\$). А вась у Жодзіне можна знайсці хату ўсяго толькі на 50\$ даражэйшую, але абсталяваную і з лазняй, што, безумоўна, асабліва прываблівае арандатараў.

Ёсць варыянты і больш дарагія. У Ратамцы здаюць дачу за 225\$ з выдатнымі ўмовамі для жыцця: лазняй, альтанкай, пляцоўкай для барбекю і ровараў. Ці, напрыклад, у раёне Раўбін прапануваецца хата коштам каля 400\$ у месяц, але добраўпарадкаваная і нават з тэлевізарам.

А вось прапановы з нашых, можна сказаць, курортных мясцін. Вёска Вусце Браслаўскага раёна. Тут здаецца на лета невялікая двухзруроўневая дача. «Лес побач, вадаём побач, возера побач, рака побач, малюніцае месца, лазня, ландшафтны дызайн, еўра-аздабленне, аздабленне дрэвам, у якавым стылі, месца для шашлыкоў, мэбля, тэлевізар, халадзільнік... Санвузел на вуліцы, праўда. Цана пытаньня — 32 рублі ў месяц.

На Браслаўшчыне, як і на Мядзельшчыне, даражы найбольш папулярны варыянт здачы жылля — пасагачны. Два-тры дні адпачынку з сям'ёй ці з сябрамі абыдзецца ў 20—150 рублёў за суткі. Вось, напрыклад, дом «у ціхім, утульным, малюнічым месцы, на беразе возера Бярэжжа, за 2 км ад Браслава. Да 12 спальных месцаў. На участку размешчаны: дом, лазня, домік для інвентару, альтанка, арэлі, батут для дзяцей. У доме ёсць водаправод, душ, гарачая і халодная вада. Туалет абсталяваны на вуліцы. Дом з лазняй злучаны вялікай тэрасай. Месца ідэальна падыходзіць для ціхага сямейнага адпачынку, з трох бакоў акружана лесам, на участку ёсць сажалка, ручаёк, які агінае астравок, дзе стаіць альтанка, ёсць калодзеж з чыстай крынічнай вадою, абсталявана месца для вогнішча, мангал. Першая берагавая лінія дазваляе спакойна і нязмушана пасля лазні астудзіцца ў возеры або пачаць і скончыць гарачы летні дзень воднымі працэдурамі, бо выхад за возера за 50 метраў ад дома. У наяўнасці тры ровары і лодка за асобную плату...» За ўсё гэта гаспадары прасяць па 100 рублёў у суткі.

— Цэнніца ў нас вельмі Лагойскі напрамак, бо лічыцца самым зялёным у Беларусі, — падкрэслівае Андрэй Варынінчык. — Таксама часта выбіраюць дачы ў Браскім раёне і ў ваколіцах Гродна.

А не шкодзь!**За цяжарную казулю — больш за 12 тысяч**

Паляванне на гэтую жывёлу ў краіне адкрылася 15 мая, але толькі на дарослых самцоў і селекцыйных жывёл. Незаконную здабычу цяжарнай самкі выявілі ў Бялыніцкім раёне.

Рэйдавая група Віцебскай абласной і Аршанскай мікраэнавай інспекцыі ўстанавіла, што самку казулі (разам з чатырма законна здабытымі самцамі) падстрэлі паляўнічы-расіянін, а егер, які праводзіў тур, «заплюшчыў вочы» на паршуніне і аформіў дакументы на паляўнічых самцоў.

Казуля выношвала трох дзіцянят, якія неўзабаве павіны былі з'явіцца на свет. Гэта вяселілі, адкапаўшы рэшткі жывёл. Нанесена шкода прыродзе ацэнена ў 12 240 рублёў, удзельнікі палявання яе ўжо пакрылі. Тым не менш у адносінах да абодвух вінаватых заведзена крымінальная справа. Вядома, што егер тры гады таму таксама прыцягваўся да адказнасці за незаконнае паляванне, паведамліў ў Дзяржінспекцыі.

Сяргей РАСОЛЬКА.

І сапраўды, менавіта ў Лагойскім раёне здаецца вялікая колькасць дач. Кошт, у асноўным, залежыць больш ад якасці жылля, чым ад яго месцазнаходжання ці нават аддаленасці ад мегаполіса.

Карацей, як вы зразумелі, зняць часовае жыллё на прыродзе на пару месяцаў, справа не такая простая, як здаецца на першы погляд. Больш за тое, невялікая неадагледжаная дробязь можа сапсаваць і настрой, і адпачынак на некалькіх месяцаў наперад. Таму:

ПАРАДЫ БЫВАЛЫХ

Найперш выберыце сабе напрамак. Калі вам трэба будзе часта ездзіць у Мінск ці любы іншы горад, дзе вы працуеце (на работу або па справах), шукайце адпаведныя зручныя напрамкі. Нават калі вы збіраецеся ездзіць на дачу на машыне, не забывайце пра чыгунку. Па-першае, на электрычных няма заторы, па-другое, у вас жа ёсць бабулі і госці без машыны, які захоць калі-небудзь наведаць вас.

Вызначце максімальную адлегласць ад свайго горада. Як далёка вы згодныя ездзіць? Ад гэтага будзе залежаць кошт дачы — чым далей, скажам, ад Мінска, тым танней. Але занадта далёка — таксама не варыянт, асабліва калі вы працуеце. Ацаніце сваю сітуацыю рэальна. Падумайце, наколькі загрузаны патрэбны вам напрамак. Прыкіньце, колькі часу вы гатовыя марнаваць на дарогу. Не падманвайце сябе — 120 км ад Мінска, з Малаўнаўкі, па Браскінай, напрыклад, трасе — як часта вы будзеце ездзіць на гэтую дачу?

Часта гаспадары прапануюць у арэнду не ўвесь дом, а толькі частку. Напрыклад, першы паверх здаюць, а на другім жывуць самі. Ці яны пабудавалі на участку другі дом — у адным жывуць, а іншы для дачнікаў. Такія варыянты каштуюць значна танней, чым пражыванне без гаспадароў. Але зразумела, што выйці з ранняй на ганак, каб спакойна, атрымліваючы асалоду ад цішыні і адзіноты, выпіць кавы, таксама не атрымаецца.

Калі вы знайшлі выдатную дачу, у выдатным месцы, але для вас гэта занадта дорага, можна паспрабаваць зняць напалову з сям'ёй сяброў. Ідэальны варыянт. Хоць бываюць і нюансы. Наяўнасць дадатковых пунктаў можа моцна ўскладніць сумеснае пражыванне — сабакі, кошкі, бабулі, старэйшыя дзеці і гэтак далей. На ката можа быць алергія, старэйшыя дзеці не пасябруюць, бабуля будзе ўвесь час глядзець «Давай пажніміся», ды яшчэ стануць лезці да вас з парадкамі. Ну ці калі вас шасцёра, а іншая сям'я ўтраці, уключаючы дзіця — наўрад ці будзе справядліва плаціць напалову. Увогуле, трэба сто разоў падумаць, перш чым рашыцца на гэты варыянт. Былі выпадкі, калі сьбіры пасля такой вострае сумеснай арэнды пераставалі быць сябрамі.

Засядзі маеце на ўвазе некалькі варыянтаў. Нават калі вы знайшлі тое, што шукалі, працягвайце актыўныя пошукі. Прынамсі, да поўнага завяршэння справы — калі дагавор падпісаны, грошы выплачаны, а ключы атрыманы. Памятайце, што ў гаспадароў няма моты здаць лецішча менавіта вам. Часта здзелкі зрываюцца проста перад фіналам з самых розных прычын — з'явіўся хтосьці, хто прыехаў раней, заплаціў больш аб проста чыста па-чалавечы спадабаўся больш за вас.

Таму памятайце, што дамоўленасць на словах гаспадары нічым не звязвае. Вы, напрыклад, дамовіліся стэлефанаванца ў май і спакойна чакаеце гэтай даты. А ў патрэбны час званка ўсё няма, і гаспадар не бярэ трубку. Пакаль вы чакалі, прайшоў месяц, і гэты, і многія іншыя добрыя варыянты ўжо сышлі.

Таму, знайшоўшы варыянт, які задавальняе вас на першы погляд, імкніцеся даведацца аб ім загадзя максімум патрэбнага. Так вы моцна саканоміце свой час і адкінеце непатрэбныя варыянты ўжо на этапе тэлефанавання. Не трэба саромецца, задаваць канкрэтныя пытанні і дабівацца ясных і дакладных адказаў. Часам гаспадары даюць неканкрэтныя адказы, як бы ўхіляюцца ад нейкіх момантаў — значыць, неабходна высветліць усё да канца. На што трэба асабліва звярнуць увагу.

Дом — высветляючы падрабязнасці пра дом, не забудзьцеся спытаць аб тым, колькі ў ім пакояў, спальных месцаў, ці ёсць туалет і душавае, якая бытавая тэхніка стаіць, не забудзьцеся пра элект-

рычнасць, газ, ваду. А таксама, ці збіраюцца гаспадары на гэты час вывесці куды-небудзь сточаныя шашалем прабуліны рэчы, якія да таго знайшлі сваё месца на гэтай самай дачы?

Участак — абавязкова даведайцеся, што там расце, ці можна гэтым карыстацца і ці ёсць на участку іншыя дамы або пабудовы. Ці трэба паліць агарод, абкошаваць траву і г. д. Можна, увесць участак пакрыты газоннай травой, якую трэба падкошаваць кожны тыдзень. Хто гэтым будзе займацца?

Гаспадары — удакладніце, ці ўласнікі яны гэтай канкрэтнай дачы і ці будзе на гэтай тэрыторыі пражываць нехта яшчэ. Так, дарэчы, даведайцеся між іншым пра наяўнасць хатніх жывёл — катой, сабак, трусаў. Даведайцеся, ці здавалася гэтая дача раней і дзе самі гаспадары будуць адпачываць у гэтыя месяцы.

І нарэшце — **не цягніце час**. Добрыя дачы ляцяць хутка! Не адкладайце сустрэчу, згадваюцца на месца і час, прапанаванае гаспадарамі. Дпусцім, ім зручна сустрэцца ў будні, а вы можаце толькі ў выхадныя. Лепш усё-такі вазьміце адгугл і едзьце ў панядзелак — у выхадны такіх, як вы, будзе яшчэ пяць сям'яў. Дарэчы, лепш адрозваць з сабой нейкую колькасць грошай. Калі варыянт вельмі падабаецца, адрозва пакайдзіце заклад. Памятайце, што за добрымі дачамі ў прыгожым месцы ідзе паліванне, а гаспадары асабіста вам нічым не абавязаныя.

Асабістая сустрэча пасля тэлефонных перамоў — якраз той момант, калі трэба часна расказаць пра сябе. Колькі чалавек будзе рэальна жыць на здымаемым лецішчы, ці ёсць у вас хатнія жывёлы (адна такса, два каты, сава і папугай у клетцы, напрыклад), любіце вы цішыню або шумныя вечарынікі і усё такое. Але без фанатызму. Калі вы аматар загарыць галышом — то, у прычыне, якая гаспадыні да гэтага справа? Паважайце гаспадароў і будзьце з імі максімальна адкрытыя, тады вы зможаце чакаць да сябе таго ж стаўлення.

А калі адмоваць? Што ж, шукайце іншы варыянт.

І нарэшце. Дача, як вы ўжо зразумелі, — справа сур'ёзная. Па-першае, гэта чужая маёмасць, і каштуе яна дорага. Падумайце, ці захочаце вы несьці адказнасць у выпадку пажара або рабавання? Таму, дагавор — гэта гарантыя ад непрыемных сюрпрызаў. Напрыклад, гаспадары могуць дазволіць вам карыстацца мангалам або хлечуком, лодкай ці роварам, а потым забудуць пра гэта і пануцьца прэтэнзіі. Так што праверце дакументы на ўласнасць і пашпарт гаспадароў. Лепш зняць копію.

Абавязкова **складзіце дагавор**. Можна запытаць сабой стандартны варыянт дамовай арэнды (у двух экзэмплярах!) і потым упісаць туды дадатковыя пункты.

Раім не забыцца пра такія моманты:

- ✓ вопіс дома і маёмасці; хто можа пражываць у доме на час арэнды;
- ✓ што вы можаце рабіць на участку (саджаць кветкі, збіраць яблыкі і г. д.);
- ✓ хто рамантуе паломкі;
- ✓ хто адказвае ў выпадку якога-небудзь форс-мажору;
- ✓ у якіх выпадках можна перапыніць дзеянне дагавора;
- ✓ абавязкова складзіце графік прыезду гаспадароў! Гэта вельмі важны пункт. Часам абцяганыя «пару разоў за лета» ператвараюцца ў штоты

Кожны трэці Сумесны праект «Звядзі» і Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны

ГОРКАЯ ПАМ'ЯЦЬ ПАЭТА

Знаёмства вязняў з лагерам пачыналася са збіцця

«Я не маю сіл апісаць усе тыя жахі, здзекі, катаванні, якія мне давалася перанесці ў засценках СД. Як я выжыў, як перанёс усё — не магу растлумачыць», — згадваў беларускі паэт Сяргей Новік-Пяюн. 25 лістапада 1943 года ён быў арыштаваны па даносе правакатара за сувязь з партызанамі і падпольшчыкамі і праз некаторы час адпраўлены ў лагер смерці Калдычэва. Лагер дзейнічаў з сакавіка 1942 па чэрвень 1944 года, за гэты час тут загінула 22 тысячы чалавек.

Калдычэўскі лагер смерці, які знаходзіўся за 18 кіламетраў ад Баранавіч, ахоўвала каля сотні байцоў Беларускага паліцэйскага батальёна аховы. На кіруючыя пасады былі прызначаны адны з самых жорсткіх выпускнікоў нямецкай афіцэрскай школы (зdraднікаў навучалі ў Мінску).

— Большасць карнікаў лагера былі мясцовыя. Чаму ўзнікла такая сітуацыя? Баранавічы — тэрыторыя Заходняй Беларусі, тут перажылі некалькі змен уладаў. 1939 год — толькі адбылося аб'яднанне Беларусі, а ў хуткім часе — нямецкая акупацыя, — раскавае навуковы супрацоўнік Баранавіцкага краязнаўчага музея Алена Бычко. — Тут былі нягодныя і палітыкай савецкай улады, менавіта з такіх на гэтай тэрыторыі складаліся калабаранцкія арганізацыі: дзейнічаў «Саюз беларускай моладзі» (многія з выхадцаў гэтай арганізацыі сталі катані ў Калдычэўскім канцлагеры), «Беларуская цэнтральная рада», «Беларускі саюз узаемапомачы». Гэта не было масава. Большасць людзей разумелі, што спраўдзіць нясе ў сабе акупацыя. На тэрыторыі Баранавіцкай воласці ўтварыўся моцны партызанскі рух — да 1944 года колькасць партызан дасягнула 22 тысяч.

Алена Сцяпанюна раскавае пра экспазіцыю, прысвечаную Калдычэўскаму лагеру, прыносяць з фондаў музея некалькі тоўстых папак з дакументамі, фатаграфіямі, успамінамі сведкаў...

ПАЛІТЫКА ВІНІШЧЭННЯ

Надзвычайна дзяржаўна камісія па выяўленні і расследаванні злачынстваў нямецка-фашысцкіх захопнікаў правяла расследаванне фактаў злачынстваў, здзейшаных захопнікамі ў перыяд акупацыі тэрыторыі Баранавіч і іх ваколіц. Пры дапамозе матэрыялаў следства, агляду месцаў вынішчэння і пахавання, медыцынскіх даследаванняў трупам і іх астанкаў, а таксама шматлікіх паказанняў сведкаў Камісія ўстанавіла, што, акупаваўшы 27 чэрвеня 1941 года Баранавічы, гітлераўскае

кіраўніцтва і яго ўстановы — гестапа, СД, воінскія камандатуры — з першага дня не спынялі ў горадзе і яго ваколіцах рабаванні, здзекі, катаванні, угоны на катаржную працу ў Германію, павешанні, расстрэлы, масавае знішчэнне ні ў чым не вінаватых грамадзян, у тым ліку старых, жанчын і дзяцей. Усяго ў Баранавічах і іх ваколіцах нямецка-фашысцкія захопнікі за перыяд акупацыі знішчылі 128110 чалавек.

Акрамя лагера ў былым маёнтку Калдычэва і турмы ў Баранавічах, тут былі створаны гета, лагер для ваеннапалонных (88 тысяч забітых), дзейнічала сетка паліцэйскіх і гестапаўскіх засценкаў са сваімі камерамі катананняў, дзе таксама адбываліся сістэматычныя забойствы, расстрэлы

Вязні лагера ў Калдычэва.

і павешанні. Вешаць акупанты стараліся ў кірмашыня і надзельныя дні.

«У пачатку 1942 года Баранавіцкая турма была перапоўнена знявольнымі. Каты не паспявалі расчысціць месцы для новых вязняў, якіх прыводзілі кожны дзень. Таму турму вырашылі вызваліць іншым шляхам: перакінуць знявольных у Калдычэўскі лагер смерці, — згадваў жыхар Баранавіч Рыгор Алфераў, які трапіў у лагер у ліку першых вязняў. — Мы прыбылі першымі. Нас усіх па чарзе па-зверску збілі, не шкадуючы ні жанчын, ні дзяцей. Такі быў закон катаў: збіваць кожнага, хто трапіў у іх рукі. Потым кінулі ў брудныя стайні.

Сярод нас быў хлопчык. Ён хацеў уцячы з-за калочага дроту, але яго злавілі, выкапалі яму, прымушлі ўлезці ў яе, стаць на калені, і Сянкевіч раздрабіў яму галаву. А немец Ёрн (акрамя 99 беларусаў, у ахове лагера было чвэрца немцаў. Унтэр-афіцэр Ёрн быў шэфам-камендантам лагера. — Рэд., выступіў з прамовай, у якой сказаў: «Так будзе з кожным, хто паспрабуе ўцячы з лагера». Гэта было ў першы дзень. А што тварылася потым, перадаць цяжка».

Іншыя сведкі таксама паказалі, што «знаёмства» з лагерам заўсёды пачыналася з моцных збіванняў — вязняў праганялі праз строй паліцаў, якія білі людзей палкамі з

железнымі наканечнікамі, дубінкамі, нагамі. Калі прывозілі новых партый вязняў, карнікі, каб «пазнаёміць» з парадкамі ў лагерах, адразу ж расстрэльвалі некалькі чалавек...

Катананнямі і здзекамі карнікі займаліся без укаванняў, па ўласнай ініцыятыве. Ахвяр маглі прымушчыць легчы тварам уверх (і хадзіць па іх целах), качацца ў лужынах, каб прыбраць бруд пасля дажджу, лавіць пацукоў і здымаць з іх шкуркі (з якіх пасля рабіліся вырабы для каменданта Ёрна і выплаўляўся тлушч, што выкарыстоўваўся для вырабы мыла).

П'яныя паліцаі любілі забяўляць — патрабавалі, каб вязні скакалі да зямлі «жабку» ці цешылі іх гульняў «кавалерыю» (калі адны знявольныя — «коні», — садзіць сабе на

паліцаі на вачах ашалелай ад жаху маці. Дубінкай па галоўцы ўдарыў Калько дзючынку-малютку, якая плакала на руках у маці, і гэтак чынам прымушчыў дзіцятка змоўкнуць навік. Адно маленькае дзіцятка эсдоўцы схопілі за ножкі і галоўку пабілі аб ствол бязрозы. Доктара Лукашэню з горада Баранавічы і ягоную жонку, таксама ўрача, расстрэлялі...

Згадаў паст і пра 72-гадовую бабулю, якую кат палкіцай паглядзець, што «за сабака валяецца ў кустах», і старая знайшла там свайго разарванага на кавалкі сына. А на наступны дзень бабуля ўбачыла, як на насілках неслі труп яе мужа. Пісаў пісьменнік і аб прыгажуні, якую правалі «цыганчак» — спачатку ў яе закатавалі мужа, а пасля, калі вялі жанчыну на расправу, хацелі адабраць немаўля. Маці бараніла дзіця, і ў малой адарвалі ручку.

«Ніколі не забуду, як бралі аднойчы жанчын, — пісаў Новік-Пяюн. — Іх было дваццаць. А з імі дзевятнаццаць дзяцей. Самаму старэйшаму хлопчыку было шэсць гадоў, самай малодшай дзючыцы — тры дні: гэта дзючынка нарадзілася ў лагерах... Калько і Прончак вырвалі з рук маці дзяцей і перадавалі ў рукі жанчын, якія дзяцей не мелі, каб тыя неслі іх. Яны, гэтыя вылодкі, вырвалі з рук маці кансервавыя бляшанкі і лыжкі, з якіх яны кармілі дзяцей бурдой».

«ПАЛЮБІЦЕСЯ — БЕЛАРУСІ ПАЭТ!»

Сяргей Новік-Пяюн уздаваў свой першы допыт у Калдычэва, як немец здзекліва прадставіў яго камеданту аховы лагера Мікалаю Калько: «Палюбіцесься, спадар лейтэнант, вось беларускі паэт». І адразу ж пачалося збіццё. Як згадваў паэт, у «прыёмным пакоі» на сцяне, як каўбаса ў мясным магазіне, віселі гумавыя дубіны рознай велічыні.

Сюды на знішчэнне везлі мірных грамадзян. За тое, што родныя ваююць у Чырвонай Арміі ці ў партызанах. Па падазрэнні ў сувязі з партызанамі. За знаходжанне на вуліцы пасля васьмі гадзін вечара. Па даносе. Ды і без усялякіх прычын. У 43-м годзе было дастаўлена многа інтэлігенцыі — педагогаў, інжынераў, служачых, святароў. Вязні насілі нашыўкі, якія сведчылі пра ступень іх небяспекі для акупацыйнай улады. У першую чаргу падлягалі расстрэлу ахвяры, у якіх былі нашыты тры палоскі з кругам паверх іх.

«Калі ўспамінаю аб Калдычэве і аб тых шудоўных людзях, якія там пакутвалі і загінулі, жах ахоплівае мяне, — пісаў Новік-Пяюн. У Баранавіцкім краязнаўчым музеі захоўваецца выразкі з газет з яго артыкуламі, якія аўтар сам даўся ў музей. — Некаторыя вязні паміралі з голаду, ад катаванняў, хвароб, іншых праз некаторы час расстрэльвалі групамі па 12, 20, 200 чалавек. Крэматоўную печ узварылі, бо «прапуская здольнасць» яе была малая і не задавальняла патрабаванні вылодкіцаў...»

Разарвалі дзіця — дзючынку на паліцаі на вачах ашалелай ад жаху маці. Дубінкай па галоўцы ўдарыў Калько дзючынку-малютку, якая плакала на руках у маці, і гэтак чынам прымушчыў дзіцятка змоўкнуць навік. Адно маленькае дзіцятка эсдоўцы схопілі за ножкі і галоўку пабілі аб ствол бязрозы. Доктара Лукашэню з горада Баранавічы і ягоную жонку, таксама ўрача, расстрэлялі...

Згадаў паст і пра 72-гадовую бабулю, якую кат палкіцай паглядзець, што «за сабака валяецца ў кустах», і старая знайшла там свайго разарванага на кавалкі сына. А на наступны дзень бабуля ўбачыла, як на насілках неслі труп яе мужа. Пісаў пісьменнік і аб прыгажуні, якую правалі «цыганчак» — спачатку ў яе закатавалі мужа, а пасля, калі вялі жанчыну на расправу, хацелі адабраць немаўля. Маці бараніла дзіця, і ў малой адарвалі ручку.

«Ніколі не забуду, як бралі аднойчы жанчын, — пісаў Новік-Пяюн. — Іх было дваццаць. А з імі дзевятнаццаць дзяцей. Самаму старэйшаму хлопчыку было шэсць гадоў, самай малодшай дзючыцы — тры дні: гэта дзючынка нарадзілася ў лагерах... Калько і Прончак вырвалі з рук маці дзяцей і перадавалі ў рукі жанчын, якія дзяцей не мелі, каб тыя неслі іх. Яны, гэтыя вылодкі, вырвалі з рук маці кансервавыя бляшанкі і лыжкі, з якіх яны кармілі дзяцей бурдой».

Прончак Юзаф, пасміхаючыся, кажа: «Яны вам больш не патрэбны! На новай каменнай кватэры вам дадуць сярэбраны посуд». Дзюцей

пасля кідалі ў машыну, як палены, і зверху трамбавалі нагамі жывы груз. Машыны паехалі ў бок лесу. Потым доўга над лесам стаў чорны дым. Людзі казалі: трупы аблілі бензінам і падпалілі...

ЯМА СМЕРЦІ

Ахвяры туліліся ў бараках на трох-чатырох-павярховых нарах. Новая знявольныя усё прыбывалі, і, каб вызваліць месца, людзей масава вывозілі на расстрэлы. Жанчын пры гэтым прымушалі распранацца дагала. 6 чэрвеня 1944 года партызанская газета «Чырвоная звязда» пісала пра знішчэнне ахвяр Калдычэва: «Кожныя два тыдні нямецкія забойцы ўчыняюць масавыя кары і расстрэлы. Рвы ў бязрэзніку недалёка ад лагера напоўненыя трупамя нявінлых людзей — нямыя сведкі нечуваных зладзееў нямецкай акупацыі. Нявінныя старыя, жанчыны і дзеці знішчаюцца па самых удакладаных спосабах нямецкага людадства. Раней каты заганялі ў рвы партыямі безабаронных людзей і затым расстрэльвалі іх кулямётаў. Па некалькі гадзін дыхала зямля, якая прыкрывала паўжывых людзей. Некаторым раненым уда-

Суд над здраднікамі.

мужчын, жанчын і дзяцей, заваленыя ў беспарадку, але ўніз тварам з адведзенымі назад і звязанымі дротамі рукамі.

Медыцынскім даследаваннем і эскімацыяй 560 дарослых і 14 дзіцячых трупам устанавлена, што прычынай смерці дарослых былі кулявыя раненні галавы, а дзеці паміралі ад удрушша, бо былі кінуты ў яму жывымі. Гэта апошнія ахвяры лагера, ад іх спехам пазбаўляліся ў канцы чэрвеня 1944. Сведкі гадвалі, які каты, усё акрываўленыя, бегалі з закатаванымі рукавамі, і падводзілі да ямы, у якой ляжала многа трупам, жанчын, старых, дзяцей — усё новае і новых ахвяр. З ямы даносіліся хрыпы, стогны, яма бурліла крывёй... Расстрэльвалі ў патыліцу, штурхаючы ў яму.

РАСПЛАТА

У сакавіку 1962 года ў Баранавічах Ваенны трыбунал Беларускай ваеннай акругі праёў судовы праёс над чатырма карнікамі канцэнтрацыйнага лагера смерці, створанага ў вёсцы Калдычэва. На лава падсудных знаходзіліся каты, якіх абвінавачвалі ў самых жудасных, агідных злачынствах: Мікалай Калько (камендант аховы лагера), Леанід Сянкевіч (яго намеснік), ахоўнікі Мікаіл Кухта і Андрэй Каралевіч. Пералічаныя жадлівыя факты: катаванні, здзекі, забойствы...

Так, былыя вязні лагера смерці раскавалі, як збівалі мужчын, якога падазравалі ў сувязі з партызанамі, а пасля доўгіх катаванняў прыкалолі да падлогі фінкам нажом яго ступню. Сведкі памяталі замучаную маладуу настаўніцу, якой на працягу трох гадзін асабіста Калько драбіў косці рук, рваў на галаве валасы, выпальваў гарачым жалезам мяса на плячах. Згадалі і пра

17-гадовага юнака, які спрабаваў вырвацца з лагера на волю, — Калько загадаў прывязаць няшчаснага да варот, прымушчы брахаць па сабачы і не спыняючыся крычаць: «Я ўцякую мяне звалі!»; а калі юнак сціхаў, яго білі і прымушалі працягваць.

Пасля шлоцца павесілі, а ўсіх вязняў вывелі глядзець на пакаранне. Тых, хто адводзіў вочы, збівалі. Маладога доктара Лукашэню і 92-гадовага святара Валасовіча, якія не маглі глядзець на пакаранне, Калько прымушчы цапаць ногі павешанаму. Наогул паказальныя расправы былі адной з устрасальных праёсў лагера. Вязняў прымушалі бегачь кругамі вакол забітых, заносіць трупы на некалькі дзён у свае баракі. Былы вязень Яфім Касцюк у судзе Ваеннага трыбунала згадваў, як камендант аховы сустрэкаў новых вязняў: «Без усялякіх прычын ён ударыў жонку па галаве і праламіў ёй чэрпак. Яна ледзь выжыла, на усё жыццё засталася інвалідам». Яшчэ адзін сведка на судзе дэманстравалі старыя шрамы і раскаваў, як падчас допытаў Калько зашчаміў адну яго руку дзвярыма, а з другога боку на яго нацкавалі двух аўчараў. Кісьць рукі аказалася раздробленай, а цела пакрылася глыбокімі кривавымі ранамаі...

Тады, у 1962 годзе, больш за паўсотні людзей здалі трыбуналу. На працягу шасці дзён тысячы людзей сачылі за праёсам, патрабавалі смяротнага пакарання... і іншага прысуду катам быць не магло.

Аблічаваныя запісы з гэтага судовага праёсу захоўваюцца ў Баранавіцкім музеі.

Перад адступленнем карнікі спрабавалі замеціць сляды — маскіравалі влізныя магілы і рвы, раўнавалі з зямлёй, засвалі травамаі, садзілі дрэвы і кусты. Але такое немагчыма схаваць. На месцы лагера смерці ў Калдычэве створаны мемарыяльны комплекс. Штогод сюды прыязджаюць людзі, нясуць кветкі...

Алена ДЗЯДЗЮЛЯ.

Акцыя

Палотнішча і альбом у гонар Перамогі

У краіне з 11 чэрвеня да 3 ліпеня пройдзе маладзёжны марафон «75»

Ён прысвечаны 75-й гадавіне вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і Перамозе савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне. Марафон аб'яднае ў рамках рэспубліканскага патрыятычнага праекта «Кветкі Вялікай Перамогі». Правядзе яго Беларусь рэспубліканскі саюз моладзі сумесна з Федэрацыйнай прафсаюзу Беларусі, Беларускім дзяржаўным музеем гісторыі Вялікай Айчыннай вайны пры падтрымцы Беларускай чыгункі і іншых зацікаўленых.

Маршрут марафону пройдзе па месцах баявой славы. Сімвалічнымі акцэнтамі мерапрыемства стануць: правядзенне адкрытых дыялогаў «Беларусь памятае!», олен-эйраў «Кветкі Вялікай Перамогі», стварэнне палотнішча «Беларусь памятае!», альбома «Беларусь памятае». Родныя твары Перамогі, функцыянаванне мабільнай экспазіцыі «Вызваленне Беларусі» і іншае.

Так, стварэнню палотнішча папярэднічае пошукава-даследчая работа. Актыўна ўдзельнічаюць у гэтым Саюз моладзі ва ўсіх рэгіёнах краіны вывучаюць, абгуляюць неабходную інфармацыю пра Герояў Савецкага Саюза і поўных кавалераў ордэна Славы, у здымкі і абагульняючы іх у альбомы і палотнішчы. Пры наведванні раёнаў і гарадоў створаныя рэгіянальныя палотнішчы «Беларусь памятае!», якія складаюцца з лапкіцаў тканіны чырвонага і зялёнага колераў з нанесенымі імянамі Герояў Савецкага Саюза і поўных кавалераў ордэна Славы. Таксама на палотнішча наносіцца наступная інфармацыя: прозвішча, імя, імя па бацьку; гады жыцця, воінскае званне; населены пункт, у якім нарадзіўся.

Выучышы і абагульняючы іх у альбомы і палотнішчы, складзенае з 478 кавалачкаў (239 чырвоных і 239 зялёных) з нанесенымі

імянамі Герояў Савецкага Саюза і поўных кавалераў ордэна Славы, удзельнікі Вялікай Айчыннай вайны — беларусаў і ўраджэнцаў Беларусі.

Плануецца, што створанае палотнішча актывісты Саюза моладзі працянуць з 3 ліпеня ў Мінску ў патрыятычным шэсці «Беларусь памятае!». Затым яно будзе перададзена на захоўванне ў Беларускі дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

Маладзёжную ініцыятыву па стварэнні альбома «Беларусь памятае» ўзялі на сябе Перамогі падчас сьвятлення ўрачыстага мерапрыемства каля манумента Перамогі ў Мінску 9 мая падтрымаў Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка, які даў юнакам і дзючатам сваёасаблівае пажаданне, напісаўшы на вокладцы альбома слогаў рэспубліканскай акцыі «Беларусь памятае!», якая заклікала захаваць святую памяць пра кожнага ўдзельніка вайны для нашчадкаў.

На старонках альбома будзе размешчаны фотаздымкі і кароткія біяграфіі воінаў-вызваліцеляў, нашых

прадзедаў, дзюдоў і бацькоў, якія абаранялі і вызвалілі краіну ад фашыстаў.

Таксама ў ім будуць фатаграфіі актывістаў Беларускага рэспубліканскага саюза моладзі, Федэрацыйнай прафсаюзу Беларусі, вядомых навукоўцаў, спартсменаў, дзючак культуры, прадстаўнікоў Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь, органаў і падраздзяленняў унутраных спраў, аддзелаў па надзвычайных сітуацыях, вядомых палітыкаў, журналістаў, творчых інтэлігенцыі, стыпендыятаў спецыяльных фондаў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь з партрэтамі іх дзюдоў і прадзедаў з пакалення пераможцаў з усіх рэгіёнаў краіны.

Зрабіць свой унёсак у стварэнне альбома можа кожны беларус. Для гэтага неабходна прадаставіць фатаграфіі і кароткія гісторыі біяграфіі сваякоў, якія бралі ўдзел у Вялікай Айчыннай вайне.

Інфармацыю можна адправіць на электронны адрас itbrsm@gmail.com (з пазначкай «Беларусь памятае!»).

Сяргей РАСОЛЬКА.

Закрытае акцыянае аб'яднанне «ЮНІМІТ» (222220, Рэспубліка Беларусь, Мінская обл., Смольвенскі раён, Плісскі сельсавет, 9/12 у раёне пасёлка Октябрьскі) аб'явае, што дырэктарам ЗАО «ЮНІМІТ» 03.06.2019 прынятае рашэнне аб фарміраванні рэестра ўладальцаў цальных бумаж. Фарміраванне рэестра акцыянераў ажыццяўляецца на 03.06.2019.

Извещение о повторном открытом аукционе по продаже земельных участков в собственности в г. Гродно (ул. Николаева, ул. Гожская, ул. Мичурина, микрорайон «Барановичи-9») 9 июля 2019 года

№ лота	Наименование объекта	Местонахождение объекта	Площадь земельного участка (га)	Кадастровый номер	Ориентировочная стоимость затрат на изготовление документации, руб.	Начальная цена продажи, руб.	Сумма задатка, руб.
1	Земельный участок У-146*	микрорайон «Барановичи-9»	0,0995	440100000030050965	61,25	13 365,79	2 600
2	Земельный участок * * **	ул. Николаева, в районе домовладения № 8	0,1124	440100000001101311	3 901,65	57 405,47	11 000
3	Земельный участок *	ул. Гожская № 62	0,1119	440100000030063001	3 620,93	16 203,12	3 200
4	Земельный участок *	ул. Мичурина, 41а	0,1296	44010000002008775	3 411,41	49 563,68	9 800

* — Земельные участки предоставляются в частную собственность для строительства и обслуживания многоквартирного жилого дома. Инженерные коммуникации на участке отсутствуют. Земельный участок имеет ограничения.

** — Земельный участок предоставляется в частную собственность для строительства и обслуживания многоквартирного жилого дома. Инженерные коммуникации на участке отсутствуют. Возмещение убытков землепользователю в размере 10 156,68 руб.

Организатор аукциона: коммунальное унитарное предприятие по оказанию услуг «Гродненский центр недвижимости».

Условия, предусмотренные в решении о формировании земельного участка для проведения аукциона и предоставлении его победителю аукциона либо единственному участнику несостоявшегося аукциона:

внесение платы за земельные участки; возмещение затрат на организацию и проведение аукциона, в том числе расходов, связанных с изготовлением и предоставлением участникам документации, необходимой для его проведения; обращение за государственной регистрацией прав на земельный участок в РУП «Гродненское агентство по государственной регистрации и земельному кадастру» в двухмесячный срок после утверждения протокола о результатах аукциона либо признания аукциона несостоявшимся; получение победителем аукциона в установленном порядке технической документации и разрешения на строительство жилого дома; занятие земельных участков (осуществление строительного-монтажных работ) осуществит не позднее одного года со дня утверждения в установленном порядке проектной документации на строительство многоквартирного жилого дома, возмещение затрат в соответствии с решением Гродненского горисполкома от 08.02.2016 № 49 «О некоторых вопросах возмещения затрат на строительство, в том числе проектирование, объектов распределительной инженерной и транспортной инфраструктуры».

Аукцион состоится 9 июля 2019 года в 12.00 по адресу: г. Гродно, пл. Ленина, 2/1 (актовый зал). Для участия в аукционе необходимо: внести задаток в размере, указанном в графе 8, перечисляемый на расчетный счет BY24 AKBB 3012 0000 4181 0400 0000 в филиале № 400 ГОУ ОАО АСБ «Беларусбанк», г. Гродно, БИК АКBBVY21400, УНП 590727594 получатель — КУП по оказанию услуг «Гродненский центр недвижимости», задаток вносится в белорусских рублях в сумме согласно настоящему извещению.

Представить в КУП по оказанию услуг «Гродненский центр недвижимости» следующие документы: заявление на участие в аукционе установленной формы; документ, подтверждающий внесение суммы задатка; подписанное соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона (в двух экземплярах) установленной формы, включающее обязательство по уплате в соответствии с законодательством штрафных санкций и иных требований; дополнительно представляются:

Логойский сельский исполнительный комитет проводит 16 июля 2019 года открытый аукцион по продаже земельных участков в частную собственность гражданам Республики Беларусь для строительства и обслуживания многоквартирных жилых домов

№ лота	Адрес земельного участка, кадастровый номер	Площадь земельного участка, га	Инженерная инфраструктура	Начальная цена, руб.	Расходы по подготовке землеустроительной документации, руб.	Задаток (руб.)
1	д. Знаменка, У-3 623284603001000208	0,1048	газо-, водо- и электро-снабжение	7 000,00	1656,99 + реклама	700,00
2	д. Понизовье, ул. Руднинская, 1, 623284604601000148	0,1400	электро-снабжение	3 500,00	1589,60 + реклама	350,00
3	д. Славошице, У-4 623284605301000042	0,1198	2 500,00	2 500,00	1317,02 + реклама	250,00

Земельный участок в д. Понизовье, ул. Руднинская

У закрытай прасторы

БЯСКОНЦА ПРЫГОЖА

Аптымістычны Лесік на фестывалі «Арт-Мінск»

29 мая ў Мінску адкрыўся ўжо другі Міжнародны фестываль мастацтва «Арт-Мінск». 16 пляцовак і 240 мастакоў мусяць ператварыць горад у адну вялікую галерэю, дзе да 30 чэрвеня пройдзе цэлая сетка выставак і мерапрыемстваў. Пра беспрэцэдэнтную падзею піша мастацкі крытык і галоўны рэдактар газеты «ЛІМ» Ларыса КОМОШЫК.

«Мастацтва скончылася» — канстатэ раба творчай групы 605. Можна было б падумаць, сур'ёзная заяўка, нават ахучы ад такой смеласці: у айчынным выяўленчым мастацтве здзейснілася рэвалюцыя... Толькі гэтую думку цягам мінулага стагоддзя ў розных варыянтах абягралі мастакі розных краін, ды і нашы выказваліся на гэты конт. Аднак не ўсё так адназначна, калі гаворка пра беларускае мастацтва...

У кантэксце яго развіцця заява атрымліваецца сапраўды правакратычнай. Таму што галоўная выставачная пляцоўка фестывалю «Арт-Мінск» імкнецца засведчыць якраз іншае: мастацтва — прыгожага і вытанчанага — у нас шмат. І мастакоў шмат: сёлета арганізатары атрымалі амаль 800 заявак на ўдзел. Ён адбываецца на 16 пляцоўках, галоўная з якіх — Палац мастацтваў, дзе ў вялікай экспазіцыі сабраны прыкладна 220 аўтараў. У чэрвені, калі Мінск чакае ўдзельнікаў і гацей Другіх еўрапейскіх гульніў, гэта ўжо больш чым сталічны мастацкі форум. Таму яго адкрыццё сёлета натхняў сам лісяна Лесік — талісман гульніў.

Во́льга МОКАТ, «Беларуская Афрыка».

свой час звяртала ўвагу на тое, што традыцыйныя жываліс і графіка павінны былі паслухаць і вызваліць месца для твораў, якія прапаноўвалі абсалютна іншы тып вобразаў — праз думку, дзе вельмі важны кантэкст. І гэта было мастацтва не прыгожым, а іншай сутнасці. А «тут, у нас» змены, якія прывялі да нараджэння новых мастацкіх формаў, яшчэ не ўсваядмелены настолькі глыбока, каб улічваць іх у практыцы. У нас — асаблівы шлях. Нашы творцы спужае гармоніі: у традыцыйным пейзажы ці фігуратыўным мастацтве, абстракцыях, мастацкіх аб'ектах. Але ёсць творы ў змяшаных тэхніках, з пошукамі форм, на стыку жанраў. І ўсё ж перавага алейнага жывапісу адчувальна. Дзеля большай пераканаўчасці жывапісцы паканчаюць маштаб — праз дыягніцы ды трыпціхі. Чаго варты толькі партрэт бітоіна, памножаны на тры (Андрэй Смалек паказаў лічбавую рэалістаў рэалістаў у рэалістаўных гамах, і калі вы думалі, што гэта шэра і сумна, то памыліліся — гламурна-прыгожа). Але і наш наваколны свет — прыгожы. І чалавек у ім. Нават калі ён, як у Марты Шматавай, — у стане свабоднага падзення.

Мастакі ўмеюць маляваць — і паказваюць гэта з раскрытай душой, з гонарам. А што ж рабіць, калі ўмеюць? У гэтым — наша традыцыя, і яе можна пабачыць праз работы больш стальных твораў, ці тых, каго ўжо няма, як Арлен Кашкурэвіч, ці ў работах тых, хто малады, але ўжо вядомы, як Алесь Скорбагата, якую ўпадабаў наш глядач: такія рэалістычна-прыгожыя твары на яе работах, нібыта зайшлі на палатно воль толькі што...

Але замежнікі ў сваіх краінах маглі бачыць шмат чаго зусім не такога. Тут, канешне, мы існуем на кантрасте. Інсталляцый, канцэптуальных, актуальных і ультрасучасных формаў — адзінкі. Праўда, у параўнанні з мінулымі годам усё ж прарывы: яно ёсць. Куратар карпарацыйнай калекцыі «Белгазпрамбанка» Аляксандр Зіменка не хаваў задавальнення: дынаміка арт-фестывалю навідавоку.

Трэба аддаць належнае адмыслова запрашанаму куратару Ілліо Шыпілюўскіх, дырэктару расійскай арт-галерэі «Ельцын-Цэнтр». Перад ім была няпростая задача скласці экспазіцыю, праз якую чыталася б пытанне: што ёсць мастацтва? Што яно дае чалавеку (нездарма акцэнт зроблены на яго вобраз — прыгожы, складаны, у складаных умовах)? Пры тым што сёлета ёсць на выстаўцы работы мастакоў іншых краін (сёлета ўдзельнікамі сталі эстонская галерэя The SED ARTE Gallery і латвійская Museum EPAC / Museum of Exhibitions of Private Art Collections), але сваё пытанне куратар адрасуе Беларусі. Вялікі агляд сучаснай творчасці не можа быць проста канстатацый (праз экспазіцыю праглядае лінія лёсу айчыннага мастацтва — ад традыцый, якія ўкараніліся настолькі глыбока, а пышына крона гэтага вобразнага дрэва сапраўды дае палёгу ад гарачыні працоўных будняў), што недзе ўнізе іншыя парасткі марна змагаюцца за жыццё. Яны не факт, што прыкмысці. А можа здарыцца і так, што перакрыюць вялікае дрэва, даўшы яркія плады, патрэбныя менавіта сёння. Мастацтва павінна прыцягваць да сябе ўвагу, адзначыць куратар.

Тыя, хто ўваішоў у гісторыю, прыцягвалі ў свой час, які фіксавалі, а іх творы чапляюць і дагэтуль. Геніі, жаман пра іх. Наш зямляк і сучаснік Аляксандр Адамаў прапанаваў свой «Партрэт генія...» з думкай: у творчасці ўсё адносна. Адносна чалавека.

Кінакрокі

Сястра Мусаліні, пыл Кабула і адвакат д'ябла

Што добрага мы пабачылі на Кракаўскім кінафестывалі

Тут факуюцца на дакументальным і кароткаметражным кіно, глядзяць фільмы пад адкрытым небам каля Вавельскага замка і ўручаюць «Цмока цмокаў» за ўклад у развіццё сусветнага кінамографіа — у нядзелю 2 чэрвеня завяршыўся Кракаўскі кінафестываль, да якога прычыніліся і мы, на якім беларускі рэжысёр узняў адну з узнагарод і які апынуўся ў цэнтры кінамаграфічнага скандалу.

Што гэта такое

Восем фестывальных дзён, каля двухсот п'яцідзесяці фільмаў з усяго свету, чатыры конкурсы, адзінаццаць пазаконкурсных праграм ды індустрыяльная платформа. «Кальска польскай дзяржавы» і культурная сталіца Польшчы на дні фестывалю, як тут кажуць, становіцца і цэнтрам польскай кінамаграфіі, якім у звычайны час з'яўляецца ўсё ж Варшава.

Кракаўскі кінафестываль прайшоў ужо 59-ы раз. Для параўнання: дакументальныя Кань IDFA ў Амстэрдаме ў лістападзе адбудуцца 32-і раз, у найстарэйшага кінафестывалю кароткаметражнага кіно ў Оберхаўзэне ў пачатку мая было 65-е выданне, а Мінскаму міжнароднаму кінафестывалю «Лістапад» 25 гадоў.

Не паспранчаешся, арганізатары рыхтуюць для кінааматараў бездань прапанову (і глядачы гэта цэнзяць): дакументальнае і анімацыйнае кіно (летась яе атрымаў Сяргей Лазніца), гэтым разам далася канадскай і амерыканскай аніматарцы Кэралайн Ліф (знайдзіце, напрыклад, яе кароткі фільм «Сава жэніцца з гускай: эскімоўская легенда»).

Дарчы, некаторыя склады журы маюць дадатковы адказнасць: пераможца Міжнароднага дакументальнага конкурсу (узнагарода называецца «Залаты рог») становіцца прэтэндэнтам на намінацыю на «Оскар», найлепшы Еўрапейскі кароткі метр можа падацца на адпаведную намінацыю European Film Awards, а для ўсіх пераможцаў кароткаметражнага конкурсу скарачаецца шлях падачы заяўкі на зноў жа «Оскар».

Сярод удзельнікаў сёлета аказаліся і беларускія аўтары: у Нацыянальны конкурс былі ўключаны карціна «Чыстае мастацтва» Максіма Шведа (тут адбылася яе прэм'ера) і ўжо вядома нам Summa Андрэя Куцілы. Апошняя, раней узнагароджаная як «найлепшы дакументальны фільм сярэдняй працягласці» на IDFA, была адзначана і Кракавам: Андрэй Куціла атрымаў «Срэбнага Лайконіка» як рэжысёр найлепшай дакументальнай работы конкурсу.

Між тым 59-ы сезон не прайшоў без скандалу, але такога, здаецца, нязначнага: рэжысёр Конрад Шалайскі абвінавачаў кінафестываль у «прэвентыўнай самацэнзур», бо той не ўключыў у праграму яго фільм «Добрая змена» пра «сучасную Польшу, падзеленую палітычнай сцяной». Карціна не падышла найперш па фармальным крытэрыях, хоць і свой погляд на мастацкія якасці праграмеры не абавязаны тлумачыць, але скарга Шалайскага была агучана і петыцыя тых, хто падтрымлівае рэжысёра, створана. У абарону аўтаноміі фестывалю ў выніку выступіла Гільдыя польскіх рэжысёраў дакументальнага кіно, сябры якой (у тым ліку аўтарытэтных дакументалісты) у сваёй заяве адзначылі, што з 1989 года на Кракаўскім кінафестывалі не сустракаліся з выпадкамі палітычнай цензуры альбо падзелу фільмаў на «слухныя» і «няслухныя». Здаецца, гнеўны выпадак толькі падтакнуў станоччай рэпутацыі форуму.

У цэнтры ўвагі

Міжнародны дакументальны конкурс збірае «найбольш хваляючыя і шакавальныя гісторыі, што датычацца актуальных сацыяльных і палітычных праблем па ўсім свеце». Толькі ў шаснаццаці карцінах — мігранты, экалогія, захаванне на рац, сённяшняе амерыканцаў — ветэранаў войнаў, канфлікт паміж ізраільцянамі і палесцінцамі, тэрарызм, рэалістаў Афганістана, знікляя пасяленні абарыгенаў у Аўстраліі і на поўначы Аргенціны, што паказана разнастайнымі спосабамі, з іроніяй ці сентыментальнасцю, праз асоб, асабістыя драмы і драмы сям'і.

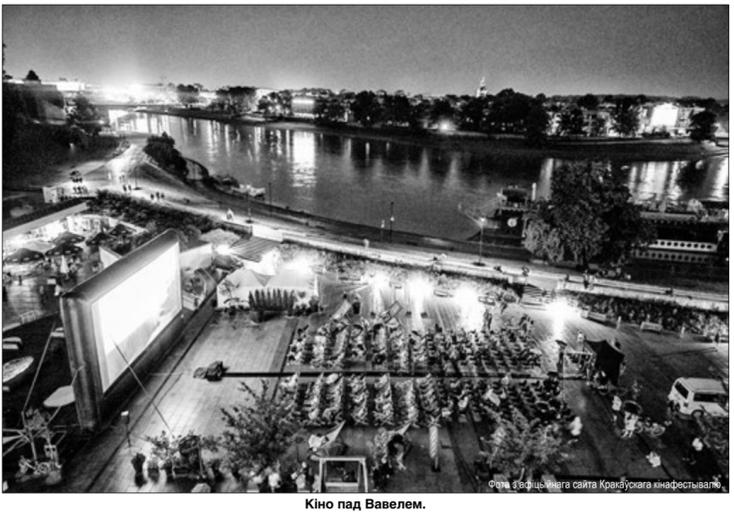
Нечакана — здаецца, для рэжысёра таксама — павярнулае гісторыя Дэвуда з Ірана, які захварэў на рак лёгкіх. Напачатку, калі бачыш, як галоўнага героя голяць альбо кансультуе ўрач, дамаеш, што глядзіш чарговы банальны сюжэт пра перажыванне асабістай катастрофы (гучыць, канешне, па-кашчунска, вядома ж, кожная чалавечая драма варта фільма і не аднаго). «**Дом для цябе**» Махдзі Бакшы Магадама сапраўды ўтрымлівае ўсе натуральныя атрыбуты такога наратыву — несучасныя дзьянзавы, шпіталі, малітвы і так далей. Толькі не пра перажыванні праганагіста гэта карціна знята: дакументальны фільм набывае вельмі далікатны раманычны падтэкст, калі Дэвуд залазіць у пазыкі і адчайна намагаецца завяршыць будаўніцтва дома да сваёй

Кадр з фільма «Чацвёртае каралеўства».

смерці — дома, у якім змагла б жыць яго жонка. Так і атрымліваецца: галоўны герой памірае, а яго каханая застаецца адна — у пабудаваным адмыслова для яе доме, і фільм ужо не пра асабістую драму, а пра тое, чаму чалавек прысвячае свае апошнія адмераныя дні.

Бяздомныя сабакі індыйскай Калькуты забрахалі і завялі ў фільме «**Горад сабак**» Джэсі Алк. Крыху бязладная работа паказала поўныя жывёл вуліцы польскія пасяленні і могуць расказаць, як напачатку баяліся новых суседзяў. Ён паразмаўляў з іншымі жанчынамі, што праз тую дэпартацыю былі вымушаны шукаць свой дом па ўсім свеце і ў рэшце рэшт задуў сваім абавямам (роднай і яе сястры) заканамернае пытанне: ці адчуваюць яны сябе пасля гэтых блуканняў полькамі. А яны адчуваюць, на польскай мове. Страсанула ад каментарыя рэжысёра ў бок прысвечанага

Кіно пад Вавелем.

цы горада і людзей, якія займаюцца іх выратаваннем. Індія — вядома ж, бяспечная фактура, можна быццам нічога больш і не рабіць, але аўтар змог: ні колеры Калькуты, ні нават сабакі не аказаліся больш цікавымі, чым душы людзей, якія прысвячаюць сябе высокай місіі, а між тым выяўляюць «невывоскія» элементы жыцця і мыслення.

Сюрпрызам сталі беларускія сляды ў канадскай карціне «**Памяць ёсць наша айчына**» Джонатана Каладзэя Дэюранда — традыцыйным, глыбокім і небесстароннім, даследаванні з інтэр'ю, архівамі і закардавым голасам. Рэжысёр расказавае гісторыю сваёй бабулі, што разам з сям'ёй, якія і тысячы іншых палкаў, падчас Другой сусветнай войнаў была дэпартавана з роднага паселішча на тэрыторыі Беларусі ў Сібір — факт, недастаткова ўшанаваны нават польскай гістарыяграфіяй. Пасля сям'я знайшла сваё месца ва Усходняй Афрыцы і ў рэшце рэшт разышла па свеце. Джэтанан некалькі разоў прыязджаў у Беларусь і шукаў знакаў сваёй продкаў і знайшоў цагліну, назву мясцін ад прозвішча той сям'і дз ўспаміны мясцовых вясцоўцаў. Ён таксама быў у Афрыцы і выявіў, што людзі дагэтуль памятаюць

Дзве паралельныя лініі з асобнымі героямі вядуцца ўжо ў «сур'ёзным» і доволі ўражальным фільме «**Кабул, горад на ветры**» Абузара Аміні. Шэры Афганістан становіцца наваколлем для двух не па гадах дарослых хлопчыкаў і кіроўцы аўтобуса Абаса. Апошні набывае аўтобус, каб падрамантаваць яго і зарабіць перавозкай пасажыраў. Рамонт расцягваецца на доўга і не заканчаецца нічым добрым: чарговая няўдача толькі нагадвае пра неспакхой і турботы жыцця без аніводнай хвіліны, калі не трэба было б выкручваюцца з цяжкасцяў. На другой лініі хлопчыкі вымушаны быць дарослымі, калі на доўга з'яўджае іх бацька: адкрыццё Абаса прымушае спраектаваць яго жыццёвую формулу на будучыню дзяцей, якім, здаецца, таксама наканава на выжываць, але не жыць. І толькі ў канцы пыльны горад, поўны расчараванняў, знакаў смерці і няўдзяч, загараецца фальшыва-прыгожымі агнямі.

Неаднамернасць

У поўны момант Кракаўскага кінафестывалю прыйшоў час рабіць вы-

бар — наша журы Міжнароднай федэрацыі кінакрытыкаў (FIPRESCI) мела адзначыць узнагародой адзін фільм. «**Чацвёртае каралеўства**» Алеся Лоры Сэржосы і Адана Аліягі, здаецца, было па-за канкурэнцыяй — самае неаднамернае кінапалатно, заснаванае між тым на «прымітыўным» матэрыяле. Карціна паказвае арганізацыю, альбо суполку ці прытулак, у Нью-Ёрку, якая займаецца сартаваннем смецця і дае гэту работу сацыяльным ізгоям. Безліч пустых бутэлек запаўняюць ледзь не цэлы экран, а над імі сінее і яшчэ неба як сімвал найпрыгажэйшых мар героўў карціны. Экалогія, алкагалізм, сацыяльная няўладжанасць пераліваюцца метафарамі, філасофіяй і вельмі пранікнёнымі эпізодамі адзіноты, калі за сцяной горы смецця, а ў думках лепшае жыццё. Перад аб'ектывам аказаліся дзіўныя персанажы — гэта кардынальна іншы, незнаёмы, змацяянальна зарадзаны і складана вывернуты. Дакументальныя здымкі ператварыліся ў шматзрукоўнае канцэптуальнае выказванне, поўнае як пацешны, так і меланхалічныя эпізодаў, дзе жаданні асобнага чалавека перакрываюцца вобразам сучаснага свету, дзе смецце здольнае хутка закрывіць неба для кожнай з мар.

На «Оскар» па выніках фестывалю будзе прапаноўвацца ізраільскі фільм «**Адвакатка**» Рэйчэл Лі Джонс і Філіпа Белайша, які атрымаў ад журы галоўную ўзнагароду. Карціна прысвечана адвакату Леі Цэмел, якая бярэцца за самыя складаныя судовыя справы і абараняе тэрарыстаў. Неадназначная ў ізраільскім соцыюме персона, што атрымала мянушку «адвакат д'ябла», у фільме бярэцца за чарговую абарону, гэтым разам хлопчыка, прыцягнутага да тэрарыстычнага акта. Працэс яна праіграе, як, па яе прызнанні, усе такога роду працэсы, што выкрывае яе нягасную настойлівасць і разуменне кожнай сваёй справы як усё ж такі неадназначнай. Карціна далікатна намякае, што падсудны здзейсніў тэракт у стане пэўнай несавадомасці, але размывае чорны і белы колеры светапогляду галоўным чынам праз стаўленне соцыуму да герані. Леа Цэмел як аб'ект усеагульнай нявыясненнасці назірае ва ўсведамленні людзей змены, а фільм суправаджае ў надзвычай дыскусійную тэму, і не толькі для Ізраіля.

Дакументальная праграма — вядома ж, і з сучаснасцю ў парадку дня — лішні раз паказвае важнасць мінулага, якое ўплывае на сённяшні дзень, свядомасць чалавека і развіццё грамадства. Адкрыццё паказаных са спіны ветэранаў войн у Афганістане і Іраку («**Стрэс**» Фларыяна Барона), правінцыйная культура і справядзачы па савецкіх лякалах у буднях «**Хору цеплацінкі**» Надзі Парфан з Украіны, аповед пра наглядчыкаў варшаўскага заапарка, які ў часы войнаў выратоўвалі яўрэяў («**Пра звяроў і людзей**» Лукаша Чайкі — дакументальны аналаг карціны «Жонка наглядчыка заапарка»), у шэрагу іншых фільмаў і культуры ў цэлым становяцца той самай неабходнай для прапрацоўкі наваколля рэфлексій. Дакументальнае кіно капае ўсё глыбей і размаіць, і нават гэтага недастаткова.

Ірэна КАЦЯЛЮВІЧ.

Запрашалынік

ДА РАДЗІВІЛАЎ, ОПЕРУ ПАСЛУХАЦЬ

Тэатральныя і музычныя фестывалі пад адкрытым небам — з'ява не новая. Напрыклад, Зальцбургскі фэст праходзіць у Аўстрыі, на радзіме Моцарта, яшчэ з 1877 года (на рэгулярнай аснове — з 1920-га), а Фларэнтыскі музычны май збірае аматараў оперы і акадэмічнай музыкі з 1933 года. Наш беларускі апэн-эйр опернага і балетнага мастацтва — «Вялікая Вялікая тэатра ў замку Радзівілаў» — сціпла адлічвае толькі дзясцяту гадавіну, але займае ўжо сваіх адданых прыхільнікаў і заўсёднякаў — паглядзець і паслухаць яго прыязджаюць не толькі з іншых гарадоў, але і з іншых краін.

Сёлетні фестываль пройдзе ў старажытным Нясвіжы з 14 да 16 чэрвеня, як заўжды, на некалькіх пляцоўках: ва ўнутраным дворыку і тэатральнай зале рэзідэнцыі Радзівілаў і ў адным з найпрыгажэйшых у Еўропе барочным касцёле Божага Цела.

14 чэрвеня ў тэатральнай зале Нясвіжскага замка адбудзецца канцэрт «Партрэты. Клаўдзія Шулжэнка», на якім прагучаць галоўныя хіты вядомай савецкай спявачкі ў выкананні салісткі Вялікага тэатра Беларусі Алены Сала. У Фарным касцёле даць канцэрт «Беларуская капэла», рэжысёрам і вядучым якога выступіць кіраўнік калектыву Віктар Скорбагатаў, а ў праграму ўвойдуць арганія і вальсальна-камерныя творы стваральніка нацыянальнай класічнай оперы

ва Манюшкі — у ім артысты і рэжысёр пастараюцца перадаць камерную, утульную атмасферу музычнага салона ў шляхецкай сядзібе.

16 чэрвеня струны квінтэт «Серэнада» і салісты опернай трупы тэатра запрашаюць аматараў кіно ў тэатральную залу Нясвіжскага замка на канцэрт «3 песняў па жыцці». Ён складзены з музычных твораў, без якіх сёння ўжо немагчыма ўявіць любімыя фільмы з «Залатога фонду» савецкага кінамографіа. А завершыць «Вечары...» гала-канцэрт пад адкрытым небам «Зоркі Вялікага ў Нясвіжы», дзе будуць прадстаўлены самыя вядомыя оперныя армі, хары, куплеты і дуэты, нумары з класічных балетных пастановак, творы сусветнай музычнай спадчыны.

Паралельна з музычнай гасцям прапаноўваць і насычаную музейную праграму: у Вялікай выставачнай зале гісторыка-культурнага музея-запаведніка «Нясвіж» адкрыецца экспазіцыя, прысвечаная антычнай культуры, а ў Малой зале можна будзе ўбачыць работы майстра-разьбяра па дрэве Аляксандра Свірыда.

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

О ДАРЭЧЫ

18 чэрвеня апошні раз у гэтым сезоне беларуская публіка ўбачыць містычную драму «Макбет». Пасля спектакля тры вялізныя кантэйнеры з рэквізітам і дэкарацыямі адправяцца морам на гастролю — на Кіпр. Менавіта тут у канцы лета, з 30 жніўня да 1 верасня, на адкрытай пляцоўцы замка ў Пафасе будзе паказана гэта пастаноўка Міхаіла Панджавідза. Як раскавалі «Звяздзе» ў Вялікім тэатры Беларусі, у гэтую далёкую паездку адпраўляецца досыць вялікі культурны рэсэсант — 165 чалавек, уключаючы не толькі салістаў, артыстаў хору і аркестр, але таксама пастановачную і тэхнічную групу.

ПРАВИЛА ПРОВЕДЕНИЯ РЕКЛАМНОЙ ИГРЫ «ОКТОБЕРФЕСТ И УДИВИТЕЛЬНАЯ ПРАГА»

Общие положения

Настоящие правила Рекламной игры «Окtoberfest и удивительная Прага» (далее – Правила), целью проведения которой является стимулирование реализации товаров и (или) услуг (за исключением алкогольных/слабоалкогольных напитков, пива, табачных изделий), реализованных в ресторане «Раковский Бровар» по адресу: г. Минск, ул. Витебская, д. 10, разработаны в соответствии с Положением о проведении Рекламных игр на территории Республики Беларусь, утвержденным Указом Президента Республики Беларусь от 30.01.2003 № 51 (с изменениями и дополнениями), и определяют порядок проведения Рекламной игры «Окtoberfest и удивительная Прага».

В настоящих Правилах неперечисленные термины имеют следующее значение:
Сайт, на котором содержится информация о Рекламной игре: www.brovary.by; на данном сайте находятся Правила Рекламной игры «Окtoberfest и удивительная Прага».

1. Организатор Рекламной игры

Организатором Рекламной игры является Общество с ограниченной ответственностью «Раковский Бровар» (далее – Организатор), расположенное по адресу: Республика Беларусь, 220004, г. Минск, ул. Раковская, д. 19а, пом. 2, каб. 20, УНП 101287377, ОКПО 37462793.

2. Участники Рекламной игры

В Рекламной игре могут принимать участие совершеннолетние граждане Республики Беларусь, постоянно проживающие на территории Республики Беларусь, а также иностранные граждане и лица без гражданства, имеющие вид на жительство на территории Республики Беларусь и постоянно проживающие на территории Республики Беларусь.

Участником не может быть лицо, состоящее в трудовых отношениях с Организатором, супруг (супруга) такого лица, его близкие родственники, а также лица, находящиеся с таким лицом в отношениях свойства.

3. Наименование игры – Рекламная игра «Окtoberfest и удивительная Прага»

4. Территория проведения Рекламной игры – ресторан «Раковский Бровар», находящийся по адресу: г. Минск, ул. Витебская, 10.

5. Дата начала Рекламной игры: 10.06.2019 г.

6. Дата окончания Рекламной игры: 02.09.2019 г.

7. Наименования блюд и напитков, в целях стимулирования реализации которых проводится Рекламная игра

Блюда из основного меню, реализуемые в ресторане «Раковский Бровар» в период с 10.06.2019 г. по 20.08.2019 г. (за исключением алкогольных/слабоалкогольных напитков, пива, табачных изделий).

8. Условия участия в Рекламной игре

8.1 Для участия в Рекламной игре Участнику необходимо в период с 10.06.2019 года по 20.08.2019 года (включительно):

8.1.1 Приобрести блюда из основного меню Организатора Рекламной игры на сумму не менее 50 рублей в одном чеке (в стоимость не входят алкогольные/слабоалкогольные напитки, пиво, табачные изделия).

8.1.2 Получить за каждые 50 рублей в одном чеке Регистрационную анкету у администратора ресторана «Раковский Бровар».

8.1.3 Заполнить регистрационную анкету, указав Регистрационные (персональные) данные, а именно:

– персональные данные: фамилия, имя, отчество (если таковое имеется);
– почтовый адрес: почтовый индекс, область, район, населенный пункт, улица, дом, корпус, номер квартиры;
– номер мобильного телефона на международном формате.

8.1.4 Передать анкету сотруднику организатора или самостоятельно опустить Регистрационную анкету в Лототрон, установленный в ресторане «Раковский Бровар».

8.2 Общее количество Регистрационных анкет, помещенных в Лототрон одним участником, не ограничено при условии соблюдения правил всех подпунктов, указанных в п. 8.1 Правил.

8.3 В 00.00 часов 21.08.2019 г. прекращается приемка (помещение) регистрационных анкет в Лототрон. Последний печатывается печатью Организатора.

9. Призовой фонд Рекламной игры. Состав и размер призового фонда и источники его формирования

Призовой фонд Рекламной игры сформирован за счет имущества Организатора в размере 3574, 00 (три тысячи пятьсот семьдесят четыре) белорусских рубля 00 копеек.

9.1 Призовой фонд Рекламной игры включает следующий приз:

№	Наименование приза	Определение приза	Кол-во	Стоимость с НДС, бел. руб.
1	Тур на двоих на «Окtoberfest и удивительную Прагу» (далее – Приз)	Тур на двоих. Страна: Чехия, Германия ОТЕЛЬ: 4* Заязд: 27.09.2019 Продолжительность: 4 дня/3 ночи В поездку входит: – перелет Минск – Прага – Минск – групповой трансфер аэропорт – отель – аэропорт – проживание в отеле 4* с завтраками – поездка на Окtoberfest (обзорная по Монжену + самостоятельное время для посещения Окtoberfesta) Дополнительно оплачивается городской налог в отеле (около 0,3 евро в сутки), дополнительные экскурсии. В стоимость не включены визы и медицинские страховки	1	3574, 00

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ЭЛЕКТРОННЫХ ТОРГОВ

Организатор электронных торгов (продавец): Открытое акционерное общество «Нафтан», 211441, Витебская область, г. Новополоцк; факс: +375214598888, тел. +375214598257.

Оператор электронной торговой площадки: ОАО «Белорусская универсальная товарная биржа».

Торги проводятся 16.07.2019 на электронной торговой площадке «БУТБ-Имущество», www.etbutb.by. **Время торгов** устанавливается инструментарием площадки в автоматическом режиме.

Начальная цена **снижена на 20 %** (информация о предыдущих торгах опубликована в газете «Звезда» от 24.04.2019 № 77 (28944)).

№ лота	Наименование предмета торгов; его местонахождение	Краткая характеристика	Начальная цена лота (без учета НДС), бел. руб.	Сумма задатка, бел. руб.	Примечание
1	Изолированное помещение (инвентарный номер 252/D-92931); Витебская область, г. Новополоцк, ул. Калинина 2А-5.	Назначение: помещение бытового обслуживания населения. Количество этажей: 2 (цокольный и подвальный), общая площадь 186,1 кв. м. Фундамент бетонный; стены кирпичные; перегородки: кирпич и плита ДСП; ж/б. перекрытия; полы – плитка, бетон. Окна: дерево, ПВХ-профиль, металл. Двери: дерево, ПВХ-профиль. Внутренняя отделка: гипскартон/пластик, оштукатурено и окрашено. Наружная отделка: оштукатурено и окрашено. Имеется холодное и горячее водоснабжение, канализация, отопление, электроснабжение; естественная вентиляция.	47 604,54	2 400,00	В связи с размещением в изолированном помещении обслуживающих встроено-проектные помещения приборов учета тепло- и электроэнергии Покупатель обязан предоставить доступ специалистам Продавца для снятия показаний приборов учета и их обслуживания

Победитель торгов (претендент на покупку) помимо оплаты стоимости предмета торгов оплачивает налог на добавленную стоимость (НДС) по ставке 20 процентов.

Возможно предоставление расщорки оплаты стоимости предмета торгов. Условия предоставления расщорки приведены в объявлении о проведении электронных торгов на электронной торговой площадке «БУТБ-Имущество».

Предоставление информации о предмете торгов: Горхова Ю. В., тел.: +375214557274, +375295971664. Осмотр предмета торгов: Кравченко Г. Н., тел.: +375214520526, +375297115122, Кузнецов В. Н., +375214751070, +375333980652.

Окончание приема заявлений на участие в торгах с прилагаемыми к ним документами – 10.07.2019, до 15.00.

Задаток для участия в торгах перечисляется на текущий (расчетный) банковский счет № BY60AKBB3012000066940000000 в ОАО «АСБ Беларусбанк» в г. Минске, код АКБВВУ2Х, УНП 190542056, получатель платежа – ОАО «Белорусская универсальная товарная биржа». Срок внесения задатка – не позднее даты и времени окончания приема

10. Место, дата, время, условия и порядок проведения розыгрыша призов

10.1 **Розыгрыш Приза** проводится 25.08.2019 г. по адресу: г. Минск, ул. Витебская, 10, ресторан «Раковский Бровар». Время начала розыгрыша в 17.00.

10.2 Механика проведения розыгрыша

10.2.1 В розыгрыше Приза участвуют все регистрационные анкеты, заполненные участниками в период с 10 июня по 20 августа 2019 года в соответствии с п. 8 настоящих Правил.

10.2.2 Снимается печать с Лототрона и в присутствии членов Комиссии анкеты, находящиеся в Лототроне, перемешиваются.

10.2.3 Владелец приза определяется из числа участников Рекламной игры путем случайного извлечения членом комиссии или приглашенным посторонним лицом из Лототрона Регистрационной анкеты участника Рекламной игры. Победитель получает тур на двоих на «Окtoberfest и удивительную Прагу».

10.2.4. Результат розыгрыша в обязательном порядке фиксируется в протоколе розыгрыша, подписанном присутствующими на заседании членами комиссии по проведению Рекламной игры.

11. Порядок уведомления Победителей о результатах розыгрыша и порядке получения приза

11.1 Победитель Рекламной игры извещается о выигрыше письменным уведомлением, высланным Организатором до 27.08.2019 г. на почтовый адрес, указанный Участником при заполнении Регистрационной анкеты.

Организатор также оставляет за собой право дополнительно уведомлять Победителей любым удобным ему способом: посредством СМС-рассылки, звонком по телефону на номер, указанный при регистрации данных на странице Рекламной игры.

11.2 Для получения приза победитель должен до 02.09.2019 (включительно) явиться по адресу: г. Минск, ул. Витебская, д. 10, предварительно связавшись с организатором по телефону +375447339339. При вручении по предьявлению победителем документа, удостоверяющего личность (паспорт гражданина Республики Беларусь или вид на жительство в Республике Беларусь). Для оформления необходимых документов для поездки победитель должен предоставить Организатору свои паспортные данные и паспортные данные второго человека, который отправится в туристические путешествие.

11.3 Победитель самостоятельно, в случае необходимости, должен исчислить и произвести уплату подоходного налога.

11.4 В случае если Приз не получен в установленные Правилами Рекламной игры сроки либо Победителем не удается связаться и уведомить о выигрыше из-за некорректных данных, Приз остается в распоряжении Организатора.

11.5 Приз считается переданным Победителю с момента подписания Победителем всех необходимых документов, предоставляемых Организатором.

11.6 Приз не подлежит замене. Выплата денежного эквивалента Приза не осуществляется. Ответственность Организатора по выдаче приза ограничена исключительно вышесказанным количеством и видом этого приза.

11.7 Организатор не оплачивает Победителю расходы, связанные с переездом к месту получения Приза, а также иные расходы и издержки Победителя и второго лица, понесенные ими в связи с поездкой в рамках полученного Приза и не включенные в стоимость Приза, указанную в п. 9.1 Правил.

11.8 В случае если Победитель не может получить Приз лично, Приз может получить его доверенное лицо по предьявлению документа, удостоверяющего личность и нотариально удостоверенной доверенности.

12. Комиссия по проведению Рекламной игры

Для контроля за соблюдением официальных Правил Рекламной игры, проведения Розыгрыша, утверждением результатов Розыгрыша, подведением итогов по результатам проведения Рекламной игры, рассмотрением спорных случаев, принятием решений по устным и письменным жалобам и замечаниям, возникшим при проведении Рекламной игры, Организатор создает Комиссию по проведению Рекламной игры в следующем составе:

1. Стебакова Елена Александровна – заведующая рестораном, ООО «Раковский Бровар»;
2. Миллер Анастасия Михайловна – администратор ресторана, ООО «Раковский Бровар»;
3. Шлак Ирина Николаевна – специалист по обучению, ООО «Табак-инвест»;
4. Кузьмич Елена Николаевна – старший кассир ресторана, ООО «Раковский Бровар»;
5. Видякина Лилия Соколовна – администратор ресторана, ООО «Раковский Бровар».

13. Информация о Рекламной игре, публикации правил Рекламной игры

13.1 Правила Рекламной игры подлежат опубликованию в газете «Звезда» до начала Рекламной игры.

13.2 Результаты Рекламной игры будут опубликованы в газете «Звезда» в срок до 29.08.2019 года включительно.

13.3 Информация о Правилах и условиях участия в Рекламной игре можно получить на интернет сайте www.brovary.by, а также по телефону +375447339339 с 12:00 до 24:00 ежедневно.

14. Прочие условия

14.1 Участие в Рекламной игре означает ознакомление и полное согласие Участников с настоящими Правилами и принятие на себя ответственности соблюдать все их условия и требования.

14.2 Факт участия в Рекламной игре означает, что все Участники соглашаются с тем, что их имена, фамилии, отчества, фотографии, видео-, аудио- и иные материалы о них будут использованы Организатором в любых рекламных и (или) информационных материалах, связанных с проведением Рекламной игры, без уплаты какого-либо вознаграждения Участникам. Победитель, выигравший Приз, дает свое согласие на интервью в средствах массовой информации и съемку для рекламных материалов, подготовленных в связи с проведением данной Рекламной игры, без выплаты ему какого-либо вознаграждения. Все права на такие рекламные материалы принадлежат Организатору.

14.3. Участники Рекламной игры, претендующие на получение Приза, обязуются заполнить и подписать все необходимые документы, предоставляемые Организатором Рекламной игры для получения призов.

14.4. Организатор Рекламной игры не несет ответственности в случае невозможности осуществления победителем поездки ввиду отсутствия у него документов, необходимых для оформления поездки, а также за отказ посольства (консульства) в предоставлении визы по какому-либо причине.

14.5 Организатор не несет ответственности за работу сети интернет при ее использовании Участником (например, за работу компаний, предоставляющих услуги сети Интернет Участнику), операторов сотовой подвижной электросвязи (плохое соединение с оператором и т. д.) и почтовой службы (сроки доставки и т. д.).

14.6 Организатор не несет ответственности за невозможность связаться с Участником в случае недоступности информации, предоставленной Участником.

14.7 Споры между Организатором и Участниками Рекламной игры будут рассматриваться в судебном порядке согласно законодательству Республики Беларусь.

14.8. Все возможные претензии Участников Рекламной игры в отношении организации Рекламной игры должны быть адресованы Организатору Рекламной игры по адресу: Республика Беларусь, 220004, г. Минск, ул. Раковская, д. 19а, пом. 2, каб. 20.

Свидетельство № 3568 о государственной регистрации Рекламной игры выдано 3 июня 2019 г. Министерством антимонопольного регулирования и торговли Республики Беларусь

ПРАВИЛА ПРОВЕДЕНИЯ РЕКЛАМНОЙ ИГРЫ «ДАВАЙ-ДАВАЙ С НАМИ!»

Настоящие правила проведения рекламной игры «Давай-Давай с нами!» (далее – Правила), направленной на повышение объемов безналичных расчетов с использованием банковских платежных карточек международной платежной системы «Visa», эмитированных ОАО «Банк Дабрабыт» в рамках банковского продукта «Давай-Давай» (далее – карточки Давай-Давай), разработаны в соответствии с Положением о проведении рекламных игр на территории Республики Беларусь, утвержденным Указом Президента Республики Беларусь от 30.01.2003 № 51 (с изменениями и дополнениями), и определяют порядок проведения рекламной игры «Давай-Давай с нами!» (далее – Рекламная игра).

1. Сведения об Организаторе.

Организатором Рекламной игры является Общество с ограниченной ответственностью «Агентство Маркетинговых Коммуникаций «РЭПКА», юридическое лицо согласно законодательству Республики Беларусь с местонахождением по адресу: г. Минск 220073, ул. Ольшевского, д. 20/11, оф. 21, УНП 191728827, зарегистрированное в Минском городском исполнительном комитете Республики Беларусь решением от 23 августа 2012 года в Едином государственном регистре юридических лиц и индивидуальных предпринимателей.

1.1. Заинтересованное лицо – ОАО «Банк Дабрабыт» (далее – Банк), 220002, г. Минск, ул. Коммунистическая, 49, пом. 1.

2. Наименование Рекламной игры: «Давай-Давай с нами!»

3. Территория проведения Рекламной игры: Республика Беларусь.

4. Период проведения Рекламной игры: с 13 июня 2019 г. по 30 сентября 2019 г.

5. Комиссия по проведению Рекламной игры.

Для контроля за ходом Рекламной игры создается комиссия по ее проведению. Комиссия осуществляет свою деятельность в период проведения Рекламной игры. Комиссия состоит из Председателя и 4 членов.

Председатель комиссии:

Реманчук Алексей Петрович – пресс-секретарь ОАО «Банк Дабрабыт».

Члены комиссии:

Воробей Владимир Сергеевич – специалист по маркетингу ООО «Агентство Маркетинговых Коммуникаций «РЭПКА»;

Костюк Дарья Валерьевна – специалист по маркетингу ООО «Агентство Маркетинговых Коммуникаций «РЭПКА»;

Чижикова Елена Александровна – специалист по маркетингу ООО «Агентство Маркетинговых Коммуникаций «РЭПКА»;

Моисеева Марина Александровна – секретарь-референт ООО «Агентство Маркетинговых Коммуникаций «РЭПКА».

6. Наименование товаров (работ, услуг) или их групп, в целях стимулирования реализации которых проводится Рекламная игра.

Рекламная игра проводится в целях повышения объемов безналичных расчетов с использованием банковских платежных карточек Давай-Давай.

7. Состав и размер призового фонда Рекламной игры и источники его формирования.

Призовой фонд Рекламной игры составляет сумму в размере 12 727,16 (двенадцать тысяч семьсот двадцать семь белорусских рублей 16 копеек) и формируется за счет денежных средств Заинтересованного лица и состоит из:

№ п/п	Приз	Наименование приза дене по акту	Номинал за ед. бел. руб.	Кол-во шт.	Всего стоимость бел. руб.
1	Сертификат номинал 200,00 бел. руб. на покупки в магазинах Reebok и Adidas. Срок действия сертификата: с 26.10.2019 г. по 26.10.2019 г. (Приз 1)	Сертификат (200)	200,00	20	4000,00
	Денежные средства		10,31	20	206,20
2	Сертификат номинал 100,00 бел. руб. на покупки в магазинах Reebok и Adidas. Срок действия сертификата: с 26.10.2019 г. по 26.10.2019 г. (Приз 2)	Сертификат (100)	100,00	30	3000,00
3	Браслет Xiaomi Mi Band 3 (Приз 3)	Фитнес-браслет (Приз 3)	69,012	80	5520,96
ИТОГО:					12 727,16

8. Участники Рекламной игры.

8.1. Участниками Рекламной игры могут быть граждане Республики Беларусь, а также иностранные граждане и лица без гражданства, имеющие вид на жительство в Республике Беларусь и постоянно проживающие на территории Республики Беларусь, лица без гражданства, которым предоставлен статус беженца в Республике Беларусь и достигшие 18 лет на момент совершения действий с использованием карточек «Давай-Давай» безналичной операции оплаты товаров (работ, услуг), соответствующей условиям настоящих Правил, и совершившие действия, предусмотренные разделом 9 настоящих Правил.

8.2. Участником Рекламной игры не может быть лицо, состоящее в трудовых отношениях с Организатором, супруг (супруга) такого лица, его близкие родственники, а также лица, находящиеся с таким лицом в отношениях свойства, а также Члены комиссии по проведению Рекламной игры.

9. Для участия в Рекламной игре необходимо:

9.1. В период с 13.06.2019 г. до 09.08.2019 г. включительно:
9.1.1. Быть или стать держателем банковской платежной карточки Visa Gold «Давай – Давай» платежной системы Visa International, эмитированной ОАО «Банк Дабрабыт».

9.1.2. Совершить безналичную операцию на сумму не менее 25,00 (двадцать пять белорусских рублей 00 копеек) в одном чеке с использованием карточки Visa Gold «Давай – Давай». За каждую такую операцию присваивается 1 (один) игровой номер.

9.1.3. Оформить банковскую платежную карточку Visa Gold «Давай-Давай». Совершить безналичную операцию на сумму не менее 25,00 (двадцать пять белорусских рублей 00 копеек) в одном чеке с использованием этой карточки. За каждую такую операцию присваивается 2 (два) игровых номера.

9.2. Игровые номера участников Рекламной игры присваиваются в соответствии с датой и временем совершения безналичных операций в системе Банка.

9.3. Не являются основанием для участия в Игре следующие:
9.3.1. Безналичные операции, совершенные до и после периода, указанного в п. 9.1.;

9.3.2. Безналичные операции на сумму, не соответствующую условиям п. 9.1.2, 9.1.3;

9.3.3. операции по снятию наличных денежных средств или пополнению карт-счета;

9.3.4. операции, совершенные посредством банкоматов и инфокиосков, мобильного и интернет-банкинга;

9.3.5. операции по переводу денежных средств с одной банковской платежной карточки на другую банковскую платежную карточку;

9.3.6. операции по оплате налогов, государственных пошлин, сборов и иных обязательных платежей;

9.3.7. операции по размещению (пополнению) депозитов, оплате кредитных обязательств и банковских комиссий;

9.3.8. операции, совершенные в кассах отделений банков;

9.3.9. операции, по которым были осуществлены полный или частичный возврат средств.

9.4. Организатор оставляет за собой право проверки данных о достоверности совершаемых операций Победителями Игры, в том числе обратиться в Банк в целях проверки зарегистрированной операции в Игре.

10. Этапы Рекламной игры и сроки получения призов.

10.1. Рекламная игра предусматривает проведение двух розыгрышей. Розыгрыши призового фонда состоят открыто в присутствии комиссии, в офисе организатора по адресу: Республика Беларусь, г. Минск, ул. Ольшевского, 20/11, каб. 507, среди участников Рекламной игры, выполняющих условия настоящих Правил и согласно графику, приведенному в Таблице 2.

Таблица 2. Этапы Рекламной игры и сроки получения призов:

Номер розыгрыша	Дата и время розыгрыша	Разыгрываемые призы	Участующие безналичные операции совершенные в период
1	23.07.2019 в 10.00	Сертификат (200 руб.) – 10 шт.	13.06.2019 – 09.07.2019 (по 23.59.59)

1	23.07.2019 в 10.00	Сертификат (100 руб.) – 15 шт. Фитнес браслет – 40 шт	13.06.2019 (с 00.00.00) – 09.07.2019 (по 23.59.59)
2	25.08.2019 в 10.00	Сертификат (200 руб.) – 10 шт. Сертификат (100 руб.) – 15 шт. Фитнес браслет – 40 шт.	10.07.2019 – 09.08.2019 (по 23.59.59)

11. Порядок розыгрыша, уведомления Победителей о результатах розыгрыша и вручения призов.

11.1. Розыгрыши призов состоятся 23.07.2019 года и 25.08.2019 года в присутствии комиссии по проведению Рекламной игры в 10.00 по адресу: Республика Беларусь, г. Минск, ул. Ольшевского, 20/11, каб. 507.

11.2. Розыгрыши призового фонда проводятся открыто с возможностью присутствия на нем участников Рекламной игры. Результаты розыгрышей Рекламной игры не должны зависеть от воли Организатора и не могут быть ниже специально устроены.

11.3. Определение выигрышных номеров призов происходит следующим образом.

Для проведения каждого розыгрыша используется барабан, в который закладываются шары с номерами от 0 до 9. Выигрышные номера определяются путем последовательного формирования номера справа налево из номеров шаров, случайно извлекаемых из барабана членом комиссии. При извлечении шара с цифрой, соответствующей очередному (справа налево) цифре зарегистрированного присвоенного номера, осуществляется дальнейшая выборка шаров. В случае отсутствия номеров шаров с соответствующей последовательностью цифр, номер шара не учитывается, осуществляется выборка следующего шара с составленным номером. Выигрышный номер исключается из последовательности номеров и не участвует в дальнейших розыгрышах.

Таким же образом последовательно выбирается один резервный Победитель на каждый Приз.

Во время розыгрыша Призы разыгрываются в последовательности, указанной в Таблице 2.

Узденский районный исполнительный комитет 11 июля 2019 года по адресу: г. Узда, ул. Советская, 22, кабинет 418 (4-й этаж) в 10.00 проводит открытый аукцион на право заключения договора аренды земельных участков

Организатор аукциона – Узденский районный исполнительный комитет. На аукционные торги для заключения договора аренды выставляются следующие участки:

Table with 6 columns: № лота, Местонахождение участка, Площадь S (га), Кадастровый номер, Начальная цена, бел. руб., Сумма возмещения затрат на оформление и регистрацию участка, Ограничения (обременения) в использовании.

Целевое назначение лота № 1 – для строительства и обслуживания здания магазина; лоты № 2 и 3 – для установки и обслуживания торгового павильона. Имеется возможность подключения к водоснабжению и электроснабжению.

Срок аренды лота № 1 и 2 – 50 лет, лота № 3 – 30 лет. Для участия в аукционе на адрес продавца необходимо предъявить: заявление на участие в аукционе с указанием кадастровых номеров и адресов земельных участков; копии документов, подтверждающих внесение суммы задатка (задатков) на текущий (расчетный) счет, указанный в извещении, с отметкой банка; копию документа заявителя, содержащего его идентификационные сведения, без нотариального засвидетельствования (ксерокопия паспорта) покупателя или его доверенного лица; представителем гражданина – нотариально заверенную доверенность.

После получения необходимых документов от гражданина, индивидуального предпринимателя и юридического лица на участие в аукционе комиссия или организация выдает ему билет участника аукциона, который перед началом аукциона необходимо обменять на аукционный номер. Заявления на участие в аукционе с необходимыми документами принимаются по адресу: г. Узда, ул. Советская, 22, кабинет 206, по рабочим дням с 10 июня по 28 июня 2019 г. включительно с 8.00 до 17.00.

ООО «Фрондера» извещает о проведении открытого аукциона по продаже имущества ОАО «Управляющая компания холдинга «Забудова»

Table with 5 columns: Лот, Наименование, Местонахождение, Начальная цена без НДС, бел. руб., Задаток, бел. руб., Шаг аукциона, бел. руб.

В отношении вышеуказанного имущества проводятся первые торги. Окончание приема заявлений в 18.00 08.07.2019

Победитель аукциона либо в случае если аукцион признан несостоявшимся в силу того, что заявление на участие в аукционе подано единственным участником, либо единственным участником, являлся для участия в аукционе, и он согласен приобрести Объект (Объекты) по начальной цене, увеличенной на 5 % (пять процентов). Претендент на покупку должен заключить с Продавцом договор купли-продажи Объекта (Объектов) после возмещения затрат на организацию и проведение аукциона, затрат на публикацию в течение 14 (четырнадцати) дней со дня проведения аукциона. Оплата приобретенного на аукционе Объекта (Объектов) производится в соответствии с договором купли-продажи, но не позднее 30 (тридцати) дней со дня проведения аукциона.

ЗАО «Белреализация» объявляет аукцион

Организатор торгов: ЗАО «Белреализация» (УНП 191113330), 220089, г. Минск, ул. Уманская, 54, 4-й этаж паркинга, каб. 27, тел.: (8017) 298-53-53; (8029) 690 54 09, WWW.BELTORGI.BY. Продавец: ЗАО «РЕЦИКЛИНГ» (УНП 807000002) в лице антикризисного управляющего ИП Лукинского А. И.

РУП «Институт недвижимости и оценки» извещает о проведении повторного открытого аукциона по продаже автомобилей, принадлежащих ОАО «СУКНО»

Лот № 1: грузовой фургон MAZ 6303 А5-321, 2008 г. в., кузов (рама) № У3М6303А580000084. Начальная цена, без НДС – 16 917,60 бел. руб. Задаток – 1 691,76 бел. руб. Шаг аукциона – 845,88 бел. руб. Лот № 2: грузовой бортовой тентовый MAZ 43704-062, 2004 г. в., кузов (рама) № У3М43704040003697. Начальная цена, без НДС – 5 154,10 бел. руб. Задаток – 515,41 бел. руб. Шаг аукциона – 257,71 бел. руб.

РУП «Институт недвижимости и оценки» извещает о проведении повторного открытого аукциона по продаже помещения кафе, принадлежащего ОАО «Сукно»

Лот № 1: кафе с инв. № 500/D-798787125. Площадь: 1007,9 кв. м. Местонахождение: г. Минск, ул. Матусевича, 33-1. Начальная цена – 1 453 500,00 бел. руб. без учета НДС. Задаток – 145 350,00 бел. руб. Шаг аукциона – 72 675,00 бел. руб. Обременение: 1. Аренда до 30.09.2024 г. Зиптека.

Извещение о проведении 19 июня 2019 года повторных торгов с условиями по продаже имущества, принадлежащего ОАО «ДСТ № 7»

«Административное помещение 23» общей площадью 33,6 кв. м, инв. № в ЕГРН 500/D-70786227, расположенное по адресу: г. Минск, ул. лейтенанта Кижэватова, 8-23; «Административное помещение» общей площадью 39,3 кв. м, инв. № в ЕГРН 500/D-70786228, расположенное по адресу: г. Минск, ул. лейтенанта Кижэватова, 8-24; «Административное помещение 25» общей площадью 32,4 кв. м, инв. № в ЕГРН 500/D-70786229, расположенное по адресу: г. Минск, ул. лейтенанта Кижэватова, 8-25; «Административное помещение 26» общей площадью 58,1 кв. м, инв. № в ЕГРН 500/D-70786230, расположенное по адресу: г. Минск, ул. лейтенанта Кижэватова, 8-26; «Административное помещение 27» общей площадью 38,1 кв. м, инв. № в ЕГРН 500/D-70786231, расположенное по адресу: г. Минск, ул. лейтенанта Кижэватова, 8-27; «Административное помещение 28» общей площадью 38,7 кв. м, инв. № в ЕГРН 500/D-70786232, расположенное по адресу: г. Минск, ул. лейтенанта Кижэватова, 8-28; «Административное помещение 29» общей площадью 37,4 кв. м, инв. № в ЕГРН 500/D-70786233, расположенное по адресу: г. Минск, ул. лейтенанта Кижэватова, 8-29; «Административное помещение 30» общей площадью 17,7 кв. м, инв. № в ЕГРН 500/D-70786234, расположенное по адресу: г. Минск, ул. лейтенанта Кижэватова, 8-30; «Административное помещение» общей площадью 156,4 кв. м, инв. № в ЕГРН 500/D-708129710, расположенное по адресу: г. Минск, ул. лейтенанта Кижэватова, 8-31; «Административное помещение 37» общей площадью 16,6 кв. м, инв. № в ЕГРН 500/D-708129711, расположенное по адресу: г. Минск, ул. лейтенанта Кижэватова, 8-37; «Административное помещение 38» общей площадью 17,3 кв. м, инв. № в ЕГРН 500/D-708129712, расположенное по адресу: г. Минск, ул. лейтенанта Кижэватова, 8-38; «Административное помещение 39» общей площадью 15,5 кв. м, инв. № в ЕГРН 500/D-708129713, расположенное по адресу: г. Минск, ул. лейтенанта Кижэватова, 8-39; «Административное помещение 40» общей площадью 16,0 кв. м, инв. № в ЕГРН 500/D-708129714, расположенное по адресу: г. Минск, ул. лейтенанта Кижэватова, 8-40; «Серверная, подсобное помещение» общей площадью 33,2 кв. м, инв. № в ЕГРН 500/D-708129715, расположенное по адресу: г. Минск, ул. лейтенанта Кижэватова, 8-41; «Административное помещение» общей площадью 64,9 кв. м, инв. № в ЕГРН 500/D-708129716, расположенное по адресу: г. Минск, ул. лейтенанта Кижэватова, 8-43; «Административное помещение» общей площадью 16,6 кв. м, инв. № в ЕГРН 500/D-708129717, расположенное по адресу: г. Минск, ул. лейтенанта Кижэватова, 8-44; «Комната приема пищи» общей площадью 5,5 кв. м, инв. № в ЕГРН 500/D-708129718, расположенное по адресу: г. Минск, ул. лейтенанта Кижэватова, 8-45; «Административное помещение» общей площадью 6,9 кв. м, инв. № в ЕГРН 500/D-708129719, расположенное по адресу: г. Минск, ул. лейтенанта Кижэватова, 8-48; «Административное помещение» общей площадью 15,6 кв. м, инв. № в ЕГРН 500/D-708129716, расположенное по адресу: г. Минск, ул. лейтенанта Кижэватова, 8-49; «Административное помещение» общей площадью 42,8 кв. м, инв. № в ЕГРН 500/D-708129717, расположенное по адресу: г. Минск, ул. лейтенанта Кижэватова, 8-50.

Начальная цена: 1 508 500,00 бел. руб. с учетом НДС. Сумма задатка: 150 000,00 бел. руб. Обременение: аренда.

Проектная декларация Государственное предприятие «УКС Фрунзенского района г. Минска»

Застройщик – государственное предприятие «УКС Фрунзенского района г. Минска», зарегистрированное в Едином государственном регистре юридических лиц и индивидуальных предпринимателей от 27.02.2014 за № 190580553. Место нахождения: 220073, Республика Беларусь, г. Минск, 4-й Загородный пер., 64а. Тел. (8017) 256 64 18, тел./факс (8017) 204 67 99. Режим работы – приемное время: понедельник, среда с 8.45 до 13.00; вторник, четверг с 14.00 до 18.00; выходные дни: суббота, воскресенье.

Информация о проекте. Проектком предусмотрено строительство объекта «Разработка комплексного архитектурного проекта жилой застройки с объектами инженерной инфраструктуры и участком дорожной сети в границах ул. Шаранговича, Горьцкого, Рафиева, Микрорайон № 3». 2-я очередь строительства. Жилой дом № 15 по генплану. Проектируемый девятиэтажный крупнопанельный жилой дом состоит из двух секций серии М464М с общим количеством квартир – 80.

В каждой секции запроектирована одна лестничная клетка и один лифт (грузоподъемностью 1000 кг), мусоропровод. Подвалы предназначены для хранения строительных материалов, для хранения бытовых помещений (стенных шкафов, ванных комнат), в прихожих предусмотрены места для встроенных шкафов, в ванных комнатах – места для установки стиральных машин. В квартирах на первом этаже в пространстве под лоджиями организованы погреба со входом через люк.

Внутренняя отделка. Отделка квартир по заданию на проектирование предусмотрена типовых потребителями качества. Стены и потолки жилых комнат, кухонь и прихожих – оштукатурены, ванных и санузлов – акриловая покраска. Полы в жилых комнатах и кухнях – с покрытием из линолеума на теплозвукоизолирующей основе, в санузлах – керамическая плитка с шоврокатой поверхностью. Потолки предназначены для привлечения к строительству по договорам создания объекта долевого строительства для граждан, состоящих на учете нуждающихся в улучшении жилищных условий.

ЗАО «Белреализация» объявляет аукцион. Организатор торгов: ЗАО «Белреализация» (УНП 191113330), 220089, г. Минск, ул. Уманская, 54, 4-й этаж паркинга, каб. 27, тел.: (8017) 298-53-53; (8029) 690 54 09, WWW.BELTORGI.BY. Продавец: Частное предприятие «Агрокоопатх» (УНП 690547991) в лице антикризисного управляющего ООО «Калитин Дилег», тел. 8029 130-85-30. Публичные торги в электронной форме будут проведены: 5 июля 2019 г. с 09.00 до 17.00 на электронной торговой площадке WWW.BELTORGI.BY.

Извещение о повторном открытом аукционе по продаже земельных участков в собственности в г. Гродно (микрорайон «Барановичи-5, 6») 25 июня 2019 года. № лота, Наименование объекта, Местонахождение объекта, Площадь земельного участка (га), Кадастровый номер, Ориентировочная стоимость затрат на изготовление документации, руб., Начальная цена продажи, руб., Сумма задатка, руб.

Принимая во внимание, что в отношении каждого земельного участка проводятся при условии наличия двух или более участников, Победителем торгов по каждому предмету аукциона признается участник, предложивший наиболее высокую цену. Организатор аукциона: коммунальное унитарное предприятие по оказанию услуг «Гродненский центр недвижимости».

Условия, предусмотренные в решении о формировании земельного участка для проведения аукциона и предоставлении его победителю аукциона либо единственному участнику несостоявшегося аукциона: внесение платы за земельные участки; возмещение затрат на организацию и проведение аукциона, в том числе расходов, связанных с изготовлением и предоставлением участникам документации, необходимой для его проведения; обращение за государственной регистрацией прав на земельный участок в РУП «Гродненское агентство по государственной регистрации и земельному кадастру» в двухмесячный срок после утверждения протокола о результатах аукциона либо признания аукциона несостоявшимся; получение победителем аукциона в установленном порядке технической документации и разрешения на строительство жилого дома; занятие земельных участков (существование строительного-монтажных работ) осуществить не позднее одного года со дня утверждения в установленном порядке проектной документации на строительство одноквартирного жилого дома, возмещение затрат в соответствии с решением Гродненского горисполкома от 08.02.2016 № 49 «О некоторых аспектах возмещения затрат на строительство, в том числе связанные с изъятием объектов распродаваемой инженерной и транспортной инфраструктуры».

Для участия в аукционе необходимо: внести задаток в размере, указанном в графе В, перечислив на расчетный счет BY24 АКВБ 3012 0000 4181 0400 0000 в филиале № 400 ГОУ ОАО «БПС-Сбербанк», г. Гродно, БИК АКВБВY2400, УНП 590727594, получатель: КУП по оказанию услуг «Гродненский центр недвижимости», задаток вносится в белорусских рублях в сумме согласно настоящему извещению. Представителю в КУП по оказанию услуг «Гродненский центр недвижимости» следующие документы: заявление на участие в аукционе установленной формы; документ, подтверждающий внесение суммы задатка; подписанное соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона (в двух экземплярах) установленной формы, включающее обязательство по уплате в соответствии с законодательством штрафных санкций и иные требования; дополнительно представляются: гражданином – копия документа, содержащего его идентификационные сведения, без нотариального засвидетельствования; представителем гражданина – нотариально удостоверенная доверенность.

Продавец имущества: ОАО «ДСТ № 7», 223021, Минская обл., Минский р-н, 500 м восточнее д. Богатырьеве, АБК, тел. (017) 507-61-83. Организатор торгов: государственное предприятие «МГЦН», ул. К. Маркса, 39, к. 10, 220030, г. Минск, тел. (017) 327-05-60. Условия торгов: победитель торгов (покупатель) оплачивает вознаграждение за организацию и проведение торгов, включающее затраты на организацию и проведение результативного аукциона, в размере 2 процентов от цены продажи предмета торгов, указанной в протоколе о результатах торгов, в течение 3 рабочих дней со дня проведения торгов.

Торги проводятся в соответствии со ст. 417, 418 Гражданского кодекса Республики Беларусь и порядком проведения аукциона по продаже имущества ОАО «ДСТ № 7», утвержденного организатором торгов. К участию в торгах допускаются юридические и физические лица, внесшие задаток и заключившие соглашение с организатором торгов о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона по соответствующему предмету торгов, а также представившие организатору торгов следующие документы: заявление на участие в аукционе (по форме, установленной организатором торгов); заявление об ознакомлении с документами, продаваемым имуществом, порядком проведения аукциона (по форме, установленной организатором торгов); копию свидетельства о регистрации (для юридических лиц) и индивидуальных предприниматель (для физических лиц); копию устава (для юридических лиц); копию платежного документа о внесении задатка; документы, подтверждающие полномочия представителя юридического (физического) лица; а также, при необходимости, иные документы в соответствии с порядком проведения аукциона.

Задаток перечисляется на расчетный счет государственного предприятия «МГЦН» № BY34 БПСБ 3012 1049 7101 9933 0000 в Региональной дирекции № 700 по г. Минску и Минской области ОАО «БПС-Сбербанк», БИК БПСБВY2X, УНП 190398583, в срок, установленный для приема документов на участие в аукционе. Торги проходят в форме открытого аукциона с условиями на повышение начальной цены. Торги проводит аукционист, определенный организатором торгов. В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласится приобрести предмет торгов. Данный участник объявляется победителем торгов, а наивысшая цена (цена продажи) фиксируется в протоколе о результатах торгов и включает НДС. В ходе торгов участники могут предлагать свою цену за продаваемое имущество в соответствии с порядком проведения аукциона.

В случае если торги признаны несостоявшимися в силу того, что заявление на участие в них подано только одним участником или для участия в них явился только один участник, предмет торгов продается этому участнику (покупателю) при его согласии по начальной цене, увеличенной на пять процентов. Договор купли-продажи между продавцом и победителем торгов (покупателем) заключается после предъявления копии платежных документов о перечислении суммы вознаграждения за организацию и проведение торгов и подписывается в течение 10 рабочих дней со дня проведения торгов. Оплата стоимости приобретенного имущества с учетом НДС осуществляется победителем торгов (покупателем) в порядке, предусмотренном в договоре купли-продажи. По согласованию с продавцом возможна рассрочка платежа.

Торги проводятся 19 июня 2019 года в 12.00 по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зал аукционов, а также консультации по вопросам участия в торгах осуществляются с 10.06.2019 по 17.06.2019 включительно в рабочие дни с 09.00 до 17.00, а по пятницам – до 16.45) по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 6. Телефонный для справок: (017) 327-48-36 (государственное предприятие «МГЦН»); (017) 507-61-83 (ОАО «ДСТ № 7»)

Проектная декларация Государственное предприятие «УКС Фрунзенского района г. Минска»

Застройщик – государственное предприятие «УКС Фрунзенского района г. Минска», зарегистрированное в Едином государственном регистре юридических лиц и индивидуальных предпринимателей от 27.02.2014 за № 190580553. Место нахождения: 220073, Республика Беларусь, г. Минск, 4-й Загородный пер., 64а. Тел. (8017) 256 64 18, тел./факс (8017) 204 67 99. Режим работы – приемное время: понедельник, среда с 8.45 до 13.00; вторник, четверг с 14.00 до 18.00; выходные дни: суббота, воскресенье.

Информация о проекте. Проектком предусмотрено строительство объекта «Разработка комплексного архитектурного проекта жилой застройки с объектами инженерной инфраструктуры и участком дорожной сети в границах ул. Шаранговича, Горьцкого, Рафиева, Микрорайон № 3 (2-я очередь строительства)». Многоквартирный жилой дом № 24 по генплану. Жилой дом запроектирован из объектно-конструктивных планировочных модулей ОК1М с теплоподъемом, чердаком и техническим этажом. На первом этаже запроектированы квартиры, встроенное помещение товарищества собственников с отдельным входом наружу.

На типовом этаже расположены квартиры, вентилируемые помещения и помещения мусоропровода. 2-й этаж: 1-секционное и состоит из 126 квартир, которые имеют подполье планировку. В составе квартир предусмотрены выделенные перегородки и стены жилые комнаты, кухни, санузлы, прихожие, остекленные лоджии и места для встроенных шкафов.

Из каждой квартиры предусмотрен выход на лестничную клетку. С 6-го этажа и выше предусмотрен второй эвакуационный выход на лоджию (балкон). В жилом доме запроектировано 2 лифта грузоподъемностью 630 и 400 кг. Оконные блоки: ПВХ профиль с заполнением стеклопакетом по СТБ 1108, оборудованным датскими замками безопасности. Двери: деревянные, стальные по СТБ 2433, СТБ 1647, СТБ 1394. Элементы остекления балконов: ПВХ профиль по СТБ 1914. Участки ограждения выступающих балконов: металлические решетчатые с заполнением многослойным безопасным стеклом. Для доступа на площадки крылец жилых части здания и ПТС предусмотрены подъемные платформы с вертикальным перемещением.

Внутренняя отделка. Проектком предусмотрена полная отделка квартир: стены – обои в жилых комнатах, прихожих, коридорах, кухнях (влагоустойкие); акриловая покраска в санузлах и ванных комнатах; потолки – обои в жилых комнатах, прихожих, коридорах, акриловая покраска – в кухнях, санузлах (влагоустойкие); – покрытие пола – линолеум на теплозвукоизолирующей подоснове в жилых комнатах, коридорах, прихожих, кухнях, керамическая плитка – в санузлах. Предлагаются для привлечения к строительству по договорам создания объекта долевого строительства для граждан, состоящих на учете нуждающихся в улучшении жилищных условий (по направлению государственных органов (организаций)): – 63 (шестьдесят три) однокомнатных квартиры; – 31 (тридцать одна) двухкомнатная квартира; – 31 (тридцать одна) трехкомнатная квартира; – 1 (одна) четырехкомнатная квартира. Цена 1 кв. метра общей площади объекта долевого строительства (без учета затрат по строительству внутриплощадочных сетей) в жилом доме № 24 по генплану на дату опубликования проектной декларации с учетом прогнозных индексов составляет 1 270,37 рубля.

Начало строительства – 18 марта 2019 года. Планируемый срок ввода объекта в эксплуатацию – 11 ноября 2019 года. С планировкой квартир и ходом работ по строительству можно ознакомиться по адресу: г. Минск, 4-й Загородный пер., 64а, к. 102, тел. (8017) 256 64 18. Для заключения договора необходимо: – личное присутствие и паспорт (+ ксерокопия) того лица, с кем будет заключаться договор; – быть готовым оплатить в течение 5 (пяти) рабочих дней с момента получения договора до 10 процентов от общей стоимости объекта долевого строительства.

Для участия в торгах необходимо: внести задаток в размере, указанном в графе В, перечислив на расчетный счет BY24 АКВБ 3012 0000 4181 0400 0000 в филиале № 400 ГОУ ОАО «БПС-Сбербанк», г. Гродно, БИК АКВБВY2400, УНП 590727594, получатель: КУП по оказанию услуг «Гродненский центр недвижимости», задаток вносится в белорусских рублях в сумме согласно настоящему извещению. Представителю в КУП по оказанию услуг «Гродненский центр недвижимости» следующие документы: заявление на участие в аукционе установленной формы; документ, подтверждающий внесение суммы задатка; подписанное соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона (в двух экземплярах) установленной формы, включающее обязательство по уплате в соответствии с законодательством штрафных санкций и иные требования; дополнительно представляются: гражданином – копия документа, содержащего его идентификационные сведения, без нотариального засвидетельствования; представителем гражданина – нотариально удостоверенная доверенность.

Продавец имущества: ОАО «ДСТ № 7», 223021, Минская обл., Минский р-н, 500 м восточнее д. Богатырьеве, АБК, тел. (017) 507-61-83. Организатор торгов: государственное предприятие «МГЦН», ул. К. Маркса, 39, к. 10, 220030, г. Минск, тел. (017) 327-05-60. Условия торгов: победитель торгов (покупатель) оплачивает вознаграждение за организацию и проведение торгов, включающее затраты на организацию и проведение результативного аукциона, в размере 2 процентов от цены продажи предмета торгов, указанной в протоколе о результатах торгов, в течение 3 рабочих дней со дня проведения торгов.

Торги проводятся в соответствии со ст. 417, 418 Гражданского кодекса Республики Беларусь и порядком проведения аукциона по продаже имущества ОАО «ДСТ № 7», утвержденного организатором торгов. К участию в торгах допускаются юридические и физические лица, внесшие задаток и заключившие соглашение с организатором торгов о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона по соответствующему предмету торгов, а также представившие организатору торгов следующие документы: заявление на участие в аукционе (по форме, установленной организатором торгов); заявление об ознакомлении с документами, продаваемым имуществом, порядком проведения аукциона (по форме, установленной организатором торгов); копию свидетельства о регистрации (для юридических лиц) и индивидуальных предприниматель (для физических лиц); копию устава (для юридических лиц); копию платежного документа о внесении задатка; документы, подтверждающие полномочия представителя юридического (физического) лица; а также, при необходимости, иные документы в соответствии с порядком проведения аукциона.

Задаток перечисляется на расчетный счет государственного предприятия «МГЦН» № BY34 БПСБ 3012 1049 7101 9933 0000 в Региональной дирекции № 700 по г. Минску и Минской области ОАО «БПС-Сбербанк», БИК БПСБВY2X, УНП 190398583, в срок, установленный для приема документов на участие в аукционе. Торги проходят в форме открытого аукциона с условиями на повышение начальной цены. Торги проводит аукционист, определенный организатором торгов. В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласится приобрести предмет торгов. Данный участник объявляется победителем торгов, а наивысшая цена (цена продажи) фиксируется в протоколе о результатах торгов и включает НДС. В ходе торгов участники могут предлагать свою цену за продаваемое имущество в соответствии с порядком проведения аукциона.

В случае если торги признаны несостоявшимися в силу того, что заявление на участие в них подано только одним участником или для участия в них явился только один участник, предмет торгов продается этому участнику (покупателю) при его согласии по начальной цене, увеличенной на пять процентов. Договор купли-продажи между продавцом и победителем торгов (покупателем) заключается после предъявления копии платежных документов о перечислении суммы вознаграждения за организацию и проведение торгов и подписывается в течение 10 рабочих дней со дня проведения торгов. Оплата стоимости приобретенного имущества с учетом НДС осуществляется победителем торгов (покупателем) в порядке, предусмотренном в договоре купли-продажи. По согласованию с продавцом возможна рассрочка платежа.

Торги проводятся 19 июня 2019 года в 12.00 по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зал аукционов, а также консультации по вопросам участия в торгах осуществляются с 10.06.2019 по 17.06.2019 включительно в рабочие дни с 09.00 до 17.00, а по пятницам – до 16.45) по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 6. Телефонный для справок: (017) 327-48-36 (государственное предприятие «МГЦН»); (017) 507-61-83 (ОАО «ДСТ № 7»)

Мяч з фунтамі

КОЛЬКІ ЗАРАБЛЯЮЦЬ НА ФУТБОЛЕ?

Упершыню з сярэдзіны 1950-х гадоў у фіналах еўрапейскіх футбольных кубкаў апынуліся прадстаўнікі адной краіны. Такога раней проста ніколі не было. Некалькі разоў у фіналах гулялі па тры клубы з адной краіны — Іспанія, Германія і Італія, але ніколі ўсе чатыры. Пяць гадоў Лігу чэмпіёнаў выйгралі «Барселона» і «Рэал». Мадрыдскі клуб пабіў рэкорд, які трымаўся са стварэння Лігі чэмпіёнаў — ён выйграваў яе тройчы запар. У сезоне 2018/2019 англіцкія клубы спынілі дамінаванне іспанскіх. Сёння фіналістамі футбольнай Лігі Еўропы сталі лонданскія «Чэлсі» і «Арсенал», а Лігу чэмпіёнаў — «Ліверпуль» і «Тотэнхэм Хотспур». Аднак, што тры клубы прадстаўлялі адзін горад — Лондан. Як вядома, перамогу святкавалі «Чэлсі» і «Ліверпуль». Колькі ж зарабляюць наймацнейшыя футбольныя лігі і асобныя клубы?

Мільярды для лігі

Вышэйшая ліга чэмпіянату Англіі ў мінулым сезоне атрымала небывалыя 5,44 мільярда еўра прыбытку, падлічылі аналітыкі Deloitte. Так што ў фінансавым плане, жартуючы аналітыкі, футбольны мяч зараз пераважна «набіты фунтамі». Вынік Прэм'ер-лігі заўважна — на 72 працэнты — большы, чым у нямецкай Бундэслігі, якая стала другой па заробках (3,2 мільярда еўра). Зусім побач з Германіяй апынулася іспанская Ла Ліга (€3,1 млрд), на чэцвёртым месцы — італьянская Сэрыя А (€2,2 млрд). Замыкае топ-5 «залатых» чэмпіянатаў Еўропы французская Ліга 1, якая зарабіла €1,7 млрд.

Сумарна найлепшыя чэмпіянаты Еўропы ў мінулым сезоне атрымалі рэкордныя 15,6 мільярда еўра даходу, паведаміла Forbes. Асноўную частку даходу складаюць правы на паказ матчаў: напрыклад, англіцкая Прэм'ер-ліга ў сезоне 2017/2018 зарабіла на гэтым 3,2 мільярда еўра — амаль 60 працэнтаў ад агульнай сумы. Гэта ў 2,5 раза больш, чым вяшчальнікі пералічылі Бундэслігу. Па згаданым паказчыку немцы саступаюць таксама іспанцам і італьянцам. Пры гэтым у Германіі найлепшая наведвальнасць у Еўропе: на адзін матч там у сярэднім хадзілі амаль 44 000 чалавек.

Расійскі чэмпіят у рэйтынгу Deloitte стаў шостым па заробках у мінулым сезоне: агульная сума не пераягнула і мільярда — €813 млн. У адрозненне ад еўрапейскіх топ-чэмпіянатаў, у расійскай Прэм'ер-лізе асноўную частку даходаў прынеслі спонсарскія адлічэнні і рэклама. Пры гэтым на паказ матчаў — на трэцім месцы па даходнасці (€112 млн). У дзясятку самых прыбытковых чэмпіянатаў Еўропы таксама ўвайшлі Турцыя, Нідэрланды, Партугалія і Шатландыя.

Уведзены ў 2011 годзе фінансавы фэйр-плэй (FFP), які прымуся клубы судзіць выдаткі з даходамі, паступова ператварыў праблемную індустрыю ў паспяховаю. У сезоне 2017/18 больш за 100 мільёнаў чалавек убачылі матчы клубных турніраў з трыбунаў (плюс 6,4 працэнта за год), а 15 камандаў пераадолілі лічыбу ў мільён гледачоў за сезон. Прадукт шквалі замежным інвестарам (у 20 лігах яны кантралююць адзін ці больш клубаў топ-лігі) і фундатарам (56 камандаў у 25 лігах рэкламуюць на майках кампаніі не з Еўропы). Клубы актыўна ўкладваюцца ў інфраструктуру: другі год запар агульнае аб'ём інвестыцый у стадыёны і іншыя матэрыяльныя актывы камандаў еўрапейскіх топ-ліг перавысіў 1 мільярд долараў.

Клубная бухгалтэрыя

Усе сумарныя значэнні ў справаздачы УЕФА сведчаць аб тым, што еўрапейскі футбол у выдат-

най форме. Аднак калі вывучыць складнікі фінансавага поспеху, карцінка перастае быць такой бясхмарнай, адзначае Forbes. З 615 мільёнаў еўра чыстага прыбытку 549 мільёнаў генеруе англіцкая Прэм'ер-ліга, якая якраз з сезона 2016/2017 жыве па ўмовах новага тэлекантракта. Трохгадовае пагадненне каштавала Sky і British Telecom звыш 5 млрд фунтаў, яшчэ 3 млрд плаціць лізе замежныя вяшчальнікі. Ці варта здзіўляцца, што ў топ-20 рэйтынга па вырочках 10 месцаў займаюць англіцкія каманды, а па даходах ад ТВ — 17: сіціпіль «Борнмут» (€144 млн) і «Суонсі» (€127 млн) зарабляюць на трансляцыях унутранага чэмпіяната больш за «Ювентус» (€122 млн).

Канкурэнцыю англічанам на першых радках зводных табліц можа склаці толькі суперклубы з іншых ліг. «Рэал» і «Барселона» больш за ўсіх марнуюць на заробкі — €406 мільёнаў і €378 млн адпаведна. Дортмундская «Барусія» лідзіруе па сярэдняй наведвальнасці — 79 496 гледачоў за матч у сезоне 2017/18, як і бундэсліга ў цэлым. У «ПСЖ» самы высокі паказчык «даходнасці» заўяцтва на трыбунах — €86,9 з наведвальніка.

Практычна ва ўсіх паказчыках росту еўрафутбола ёсць важнае ўдакладненне аб «суаўтарых» прыгожых лічбаў. Напрыклад, амаль палову ад €2,9 млрд усеі білетнай вырочкі генеруе 20 топ-камандаў, а 40 працэнтаў ад €6,3 мільярда спонсарскіх і камерцыйных даходаў забяспечваюць 38 клубаў з вышэйшых дывізіёнаў Англіі і Германіі. 55 працэнтаў ад сукупнай вырочкі еўрапейскага футбола прыносяць тры лігі — англіцкая (27%), нямецкая і іспанская (па 14%). А, напрыклад, уклад Расіі складае чатыры працэнты.

Кампанія Deloitte штогод складае рэйтынг самых эканамічна паспяхоўных футбольных клубаў свету — Football Money League. Справаздача, прысвечаная вынікам сезона 2017/18, і чарговы раз зафіксаваў рост сукупнага даходу камандаў з топ-20: з €7,9 млрд да €8,3 млрд. Яго забяспечылі прадстаўнікі пяці вядучых ліг: 9 клубаў з Англіі (6 у першай дывізіі), 4 — з Італіі, па 3 — з Іспаніі і Германіі, а таксама французскі гранд «ПСЖ».

На першы радок спіса ў мінулым сезоне праз два гады вярнуўся «Рэал» з рэкорднай вырочкай у €750,9 млн. Фенанамальнаму росту (плюс €75 млн за год) шмат у чым спрыялі перамогі ў Лізе чэмпіёнаў (тройца запар) і ў клубным чэмпіянаце свету (а гэта \$5 млн прызаў). Акрамя таго, фінансавую стабільнасць забяспечваюць доўгатэрміновыя кантракты з Adidas і Emirates. Дзякуючы міжнароднай папулярнасці «Рэал» зарабляе на камерцый (спонсарскія здзелкі, мерчандайзінг і перадсезонныя туры) больш за ўсіх у футболе — €356,2 млн (47% сукупнага даходу). Аднак летас «Рэал» страціў сваю галоўную зорку — Раналду, што негатыўна адабілася на маркетывым патэнцыяле клуба. Па выніках бягучага сезона сітуацыя можа змяніцца.

Другое месца рэйтынгу дасталася «Барселоне». €690,4 млн вырочкі — вынік росту камерцыйных даходаў (стартваў новай маечнай кантракт з японскай кампаніяй Rakuten), пасляховага перадсезоннага турне па ЗША і перамогі ў чэмпіянаце Іспаніі. У сезоне 2018/19 у «Барсы» ёсць усе шанцы палепшыць свае паказчыкі: пачалі дывізіённы рэструктураваныя пагадненне з Nike і новая здзелка з вытворцам бытавой тэхнікі Веко.

«Манчэстэр Юнайтэд», які два гады запар узначальваў рэйтынг, апусціўся на трэцюю пазіцыю (€666 млн вырочкі), хоць упершыню за некалькі гадоў гуляў у Лізе чэмпіёнаў (выбыў у 1/8 фіналу). На сезон 2018/19 аналітыкі прагназуюць «Юнайтэд» рост даходаў (да €615–630 млн) за кошт камерцыйных крыніц: доўгатэрміновыя кантракты з Adidas і Chevrolet, новых глабальных і рэгіяналь-

ных партнёрстваў, а таксама першага «навукаўнага» спонсарскага пагаднення (Kohler). Але зменшыць адставанне ад лідараў наўрад ці атрымаецца без поспехаў у чэмпіянаце Англіі і Лізе чэмпіёнаў.

«Ювентус» упершыню з сезона 2011/2012 выпаў з першай дзясяткі рэйтынга, нягледзячы на чэмпіёнскі тытул у Італіі і рост камерцыйных даходаў (плюс 19 працэнтаў за кошт здзелкі на стадыёне з Allianz, маечнага кантракта з Cugames і бонусаў ад мерчандайзінга і ліцэнзавання, якімі цяпер займаецца сам клуб). Аднак больш ранні вылет з Лігі чэмпіёнаў і ўдалае выступленне там «Ромы» моцна скарацілі тэледаходы «Юве». Каталізаваць фінансавы рост заклікаюць Крышціяну Раналду. Яго купля — важная інвестыцыя і з пункту гледжання футбольнага выніку, і з пункту гледжання клубнай эканомікі.

Галоўны прарыў у рэйтынг-2019 здзейсніла «Рома» — з 24-га месца на 15-е. Дайшоўшы да чвэрцьфіналу Лігі чэмпіёнаў, каманда атрымала €83,8 мільёна ад УЕФА і давала суму даходаў ад тэлетрансляцыі да €166,8 млн (67 працэнтаў ад агульнай вырочкі). Але цяпер, пакуль не гатовы новы стадыён «Ромы» (абяцваюць да сезона 2020/2021), фінансавы поспех клуба наўпрост залежыць ад выступленняў у рэйтынгавых спаборніцтвах.

Фактар Клопа

Англіцкую Прэм'ер-лігу ўжо даўно называюць самым моцным нацыянальным футбольным турнірам у Еўропе, аднак у апошнія гады падобныя заявы не знаходзілі пацвярджэння ў еўрапейскіх кубках. Цяпер жа пра моц Прэм'ер-лігі сведчыць нават тое, што сёлетні (і міну-

лагодні!) «Манчэстэр Сіці» не здолеў выйсці нават у паўфінал Лігі чэмпіёнаў; яго спыніў іншы англіцкі клуб — лонданскі «Тотэнхэм».

Традыцыйна лічылася, што нацыянальны чэмпіят для Англіі мае прыярытэт над еўрапейскімі кубкамі. Асабліва гэта датычылася Лігі Еўропы, на матчы якой англіцкія клубы часта выступаюць другія саставы. Для вядучых клубаў, якія змагаюцца за месца ў першай чацвёрці еўрапейскіх матчы гуляюцца ў сярэдзіне тыдня — заўсёды данатковае напружанне перад ік-эндам, у які праходзіць чарговы тур Прэм'ер-лігі.

Усе змянілі грошы і правілы УЕФА. Ліга чэмпіёнаў заўсёды дазваляла зарабіць. Але ў 2019-м пераможца атрымаў больш за 116 млн еўра, а ўсяго ў гэтым турніры разыгрываецца больш за 1,3 млрд еўра. Канкурэнцыя за лідарства ў

англіцкай Прэм'ер-лізе прыкметна ўзрастае: да «вялікай чацвёркі» («Арсенал», «Ліверпуль», «Манчэстэр Юнайтэд», «Чэлсі») дадаліся «Манчэстэр Сіці» з яго неабмежаванымі фінансавымі магчымасцямі і «Тотэнхэм» з яго новым стадыёнам на 62 тысячы месцаў, які ўжо называюць найлепшым у Англіі. У гэтых умовах трапляне ў чацвёрку, якое гарантуе пачэўку ў Лігу чэмпіёнаў, стала жаданым трафеям, займаець які не так проста. У 2015 годзе УЕФА абвясціла, што пераможца Лігі Еўропы будзе з гэтага часу атрымліваць месца ў Лізе чэмпіёнаў. У выніку англіцкія клубы гулялі ў фінале турніру трэці год запар.

Адзін з сёлетніх трыумфатараў — «Ліверпуль» — правёў феерычны сезон 2018/2019: толькі на адно ачко адстаў ад «Манчэстэр Сіці» ў гонцы за чэмпіёнства ў Англіі, затое стаў пераможцам Лігі чэмпіёнаў. У гісторыі клуба гэта шосты такі Кубак, апошні раз каманда выйграла супертрафей у 2005 годзе. Каманда Юргена Клопа гуляла ў фінале самага прэстыжнага сусветнага футбольнага турніру сярод клубаў другі год запар — у мінулым сезоне «Ліверпуль» у вышэйшым матчы прайграў мадрыдскаму «Рэалу» з лікам 1:3.

Нямецкага трэнера Юргена Клопа паклікалі ў «Ліверпуль» восенню 2015 года. Легендарны клуб, у рэзюмэ якога значацца 59 трафеяў, вельмі засумавала па тытулах. Да моманту пераезду ў Англію Клоп ужо паспеў зачараваць заўяцтва роўна чатырнаццаці «Майнца» (у 2004-м вывёў каманду ў Бундэслігу) і амбіцыйнай «Барусіі» (двойчы зрабіў чэмпіёнам Германіі ў 2011-га і 2012-га гадоў), так што «Ліверпуль» прышлося патаргавацца за спецыяліста. Першы кантракт быў разлічаны на тры сезоны і £7 млн у год, аднак ужо ў 2016-м пагадненне працягнулі да 2022-га. Па звестках France Football, зараз галоўны трэнер зарабляе £11,2 млн у год (з улікам рэкламных даходаў).

«Тое, што Клоп заўсёды застаецца самім сабой, — чыста праўда і адзін з ключавых складнікаў яго асобы, адзначае Элмар Невелінг у сваёй кнізе «Юрген Клоп. Гісторыя найвялікшага трэнера». Ён не гуляе ніякіх роляў, ды і, як ён сам кажа, з яго «вельмі дрэнны акцёр». Таму ён не выкарыстоўвае СМІ для нейкіх асабістых мэт. Проста часам ён не разумее, як яго словы можа ўспрыняць шырокая публіка. З-за гэтага яго словы не заўсёды адпавядаюць правілам добрага тону: «Што датычыцца меркавання грамадскасці, то з гэтым мне панашавава. Мне абсалютна ўсё роўна. Чацьця я на іх хацеў. Адны заяўляюць, што я «добры хлопец, заўсёды ў справе», а іншыя кажуць, што «гэты даўбаны разумнік мне ўжо гадамі на нервы дзейнічае». Мне вельмі доўга лічылі пуштаванам. Але калі работа і яе якасць у наяўнасці, то ўжо становіцца не так важна, што ты кажаш грамадскасці». Пра «фактар Клопа» насамрэч сведчаць рэальныя вынікі. На табліцы і адпаведна, на рахунках.

Захар БУРАК.

Студэнтка плаціць за вучобу... чханнем

Брытанская студэнтка зразумела, што чханне прыносіць больш грошай, чым праца афіцыйнак, паведамляе Daily Mail.

18-гадовая Эбі Хейвуд вывучыла ў мастацкай школе ў горадзе Лідзе. Адночыч падчас малявання яна за тры гадзіны чхнула 37 разоў. Відэа

Дэбра Браўн расказала, што ў дзень пакупкі білетаў ёй усюды траплялася спалучэнне лікаў 1-0-3-1. Жанчына даверылася інтуіцыі і купіла 20 латарэйных білетаў і ўлісала ў іх гэтыя нумары. Затым яна набыла яшчэ дзесяць квіткоў у іншай краме. Кожны білет каштаваў адзін долар, а самы буйны прыз у латарэю склаў 5000 долараў. Такім чынам Браўн выйграла 150 тысяч, выдаткаваўшы ўсяго 30. Паводле слоў амерыканкі, калі яна прышла па грошы, яе «ледзь удар не халіў». Арганізатары латарэй

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

Дэбра Браўн расказала, што ў дзень пакупкі білетаў ёй усюды траплялася спалучэнне лікаў 1-0-3-1. Жанчына даверылася інтуіцыі і купіла 20 латарэйных білетаў і ўлісала ў іх гэтыя нумары. Затым яна набыла яшчэ дзесяць квіткоў у іншай краме. Кожны білет каштаваў адзін долар, а самы буйны прыз у латарэю склаў 5000 долараў. Такім чынам Браўн выйграла 150 тысяч, выдаткаваўшы ўсяго 30. Паводле слоў амерыканкі, калі яна прышла па грошы, яе «ледзь удар не халіў». Арганізатары латарэй

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

гэтага працэсу, апублікавана на YouTube, нечакана стала папулярным. Дзяўчына вырашыла, што на гэтым можна зарабіць, а таму пачала ўжо спецыяльна чхаць перад камерай і прадаваць запісы.

У інтэрнэце сапраўды знайшліся аматары, якія плацяць да 100 фунтаў стэрлінгаў за відэа, у якіх дзяўчына выконвае іх просьбы — напрыклад, чхае і паказвае ногі альбо чхае і нешта кажа. «Адночыч хтосьці хацеў, каб я чхнула і пайшла ў грамадскую прыбіральню», — згадвае Хейвуд.

Дзяўчына сцвярджае, што здольная чхнуць 11 разоў за 5 хвілін, і пры гэтым за ўвесь час толькі двойчы дачкалася да крыві з носа. За тое відэа для «аматараў чхання» дапамагаюць ёй плаціць за вучобу і не бяцця, што з-за нястачы грошай давадзецца кінуць мастацкую школу.

Амерыканка выйграла ў латарэю 30 разоў за дзень

Жанчына з горада Рычманд (штат Вірджынія, ЗША) купіла 30 латарэйных білетаў у адзін дзень, і ўсе яны аказаліся шчаслівымі, паведамляе портал USA Today.

Дэбра Браўн расказала, што ў дзень пакупкі білетаў ёй усюды траплялася спалучэнне лікаў 1-0-3-1. Жанчына даверылася інтуіцыі і купіла 20 латарэйных білетаў і ўлісала ў іх гэтыя нумары. Затым яна набыла яшчэ дзесяць квіткоў у іншай краме. Кожны білет каштаваў адзін долар, а самы буйны прыз у латарэю склаў 5000 долараў. Такім чынам Браўн выйграла 150 тысяч, выдаткаваўшы ўсяго 30. Паводле слоў амерыканкі, калі яна прышла па грошы, яе «ледзь удар не халіў». Арганізатары латарэй

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.

заявілі ёй, што шанец адгадаць правільную паслядоўнасць быў роўны адзін да дзясці тысяч. Жанчына пакуль не ведае, на што патраціць выйгрыш.